EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 24.5.2022.
COM(2022) 303 final

Politikas dokuments,

ar ko izstrādā Eiropas integrētās robežu pārvaldības daudzgadu stratēģisko politiku saskaņā ar Regulas (ES) 2019/1896 8.panta 4.punktu

1. *IEVADS*

2021. gada 2. jūnija Šengenas stratēģijā tika noteikti divi svarīgi priekšnoteikumi, kas jāizpilda, lai Šengenas zona darbotos pilnvērtīgi un būtu noturīga. Tie bija integrēta pieeja ārējo robežu pārvaldībai un Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūras (ko parasti dēvē par *Frontex*) jauno pilnvaru sekmīga īstenošana. Jo īpaši tajā tika uzsvērts, ka "*mērķis ir nodrošināt gan stratēģisku sistēmu, gan darbības komponentus, kas nepieciešami, lai labāk savienotu mūsu politikas, tādējādi novēršot nepilnības robežaizsardzības, drošības, atgriešanas un migrācijas jomu mijiedarbībā, vienlaikus vienmēr nodrošinot pamattiesību aizsardzību*".

Lai sasniegtu šo mērķi, Eiropas Savienībai un tās dalībvalstīm ir jāsadarbojas — jo īpaši Eiropas Robežu un krasta apsardzes (ERKA) satvarā —, nolūkā panākt pilnīgu **Eiropas integrētās robežu pārvaldības** (EIRP) efektivitāti, apvienojot visus attiecīgos dalībniekus gan Eiropas, gan valstu līmenī. Šajā kontekstā Eiropas integrētā robežu pārvaldība būtu arī pilnībā jāintegrē Šengenas ciklā.

Kā paziņots Šengenas stratēģijā, Eiropas integrētās robežu pārvaldības īstenošanu vadīs, izmantojot **daudzgadu stratēģiskās politikas plānošanas ciklu** ("EIRP politikas plānošanas cikls"), kas jāsagatavo saskaņā ar Regulas (ES) 2019/1896[1] ("ERKA regula") 8. pantu. Daudzgadu stratēģiskās politikas plānošanas cikls noteiks, kā Eiropas Robežu un krasta apsardzei kā struktūrai efektīvi darboties turpmāko piecu gadu laikā un īstenot Eiropas integrēto robežu pārvaldību. **Operacionālajā līmenī** šim ciklam būtu jāveido vienots satvars, kurš ievirzītu ikdienas darbu, ko veic vairāk nekā 120 000 Eiropas Robežu un krasta apsardzes darbinieku no valstu iestādēm un *Frontex*.

Saskaņā ar ERKA regulas 8. panta 4. punktu Komisija ar šo **politikas dokumentu** ir uzsākusi apspriešanos ar Eiropas Parlamentu un Padomi par daudzgadu stratēģiskās politikas izstrādi. Apspriešanā īpaša uzmanība tiks pievērsta šā politikas dokumenta 5. nodaļai, kurā izklāstītas ***politikas prioritātes*** un ***stratēģiskās vadlīnijas*** **piecu gadu** laikposmam saistībā ar 15 EIRP sastāvdaļām, kas noteiktas ERKA regulas 3. pantā.

Turklāt tajā tiks noskaidrots iestāžu viedoklis par to, kā izveidot **integrētu, vienotu un nepārtrauktu procesu**, kas nodrošinātu stratēģiskas vadlīnijas visiem attiecīgajiem ERKA un citiem Eiropas un valstu dalībniekiem, lai panāktu saskaņotu EIRP īstenošanu. Tas vajadzīgs, lai nodrošinātu, ka tiek pienācīgi ņemtas vērā jaunas problēmsituācijas un ka prioritātes var pielāgot mainīgajām vajadzībām. Šim pārvaldības mehānismam būtu arī jākļūst par daļu no daudzgadu stratēģiskās politikas plānošanas cikla.

Šā apspriešanās procesa rezultātā būtu jāizstrādā **Komisijas paziņojums, ar ko izveido Eiropas integrētās robežu pārvaldības daudzgadu stratēģisko politiku** un ar ko līdz

[1] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/1896 (2019. gada 13. novembris) par Eiropas Robežu un krasta apsardzi un ar ko atceļ Regulas (ES) Nr. 1052/2013 un (ES) 2016/1624.

2022. gada beigām noteiks Eiropas integrētās robežu pārvaldības politisko virzību piecu gadu laikposmam. Šo ciklu detalizētāk īstenos ar tehnisko un operacionālo stratēģiju, kas jāpieņem *Frontex* valdei, un dalībvalstu stratēģijām.

2. *EIROPAS INTEGRĒTĀS ROBEŽU PĀRVALDĪBAS DAUDZGADU STRATĒĢISKĀS POLITIKAS PLĀNOŠANAS CIKLA IZKLĀSTS*

Saskaņā ar Līgumu par Eiropas Savienības darbību (77. panta 1. punkta c) apakšpunkts) Eiropas Savienībai ir jāveido politika, lai "*pakāpeniski ieviestu integrētu ārējo robežu pārvaldības sistēmu*". Eiropas integrētās robežu pārvaldības sastāvdaļas, principi un galvenās ieinteresētās personas pirmo reizi tika noteikti 2016. gadā ERKA regulā un izvērstāk izklāstīti tās 2019. gada grozījumā[2], kurā noteikts arī EIRP politikas plānošanas cikls kā stratēģiskās pārvaldības sistēma efektīvai EIRP īstenošanai. EIRP politikas plānošanas cikla **stratēģiskais mērķis** ir noteikt, kā Eiropas Robežu un krasta apsardzei saskaņotā, integrētā un sistemātiskā veidā risināt problēmsituācijas robežu pārvaldības un atgriešanas jomā.

Daudzgadu stratēģiskās politikas plānošanas cikla struktūra

EIRP daudzgadu stratēģiskās politikas plānošanas piecu gadu cikla struktūru veido četri galvenie posmi:

1. ES iestāžu noteikts politiskais virziens;
2. EIRP tehniskā un operacionālā stratēģija, ko izstrādājusi *Frontex* valde;
3. Dalībvalstu izstrādātas valsts EIRP stratēģijas;
4. Komisijas veikts izvērtējums cikla atsākšanai.

[2] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/1896 (2019. gada 13. novembris) par Eiropas Robežu un krasta apsardzi un ar ko atceļ Regulas (ES) Nr. 1052/2013 un (ES) 2016/1624, OV L 295, 14.11.2019.

1. attēls. EIRP daudzgadu stratēģiskās politikas plānošanas cikls

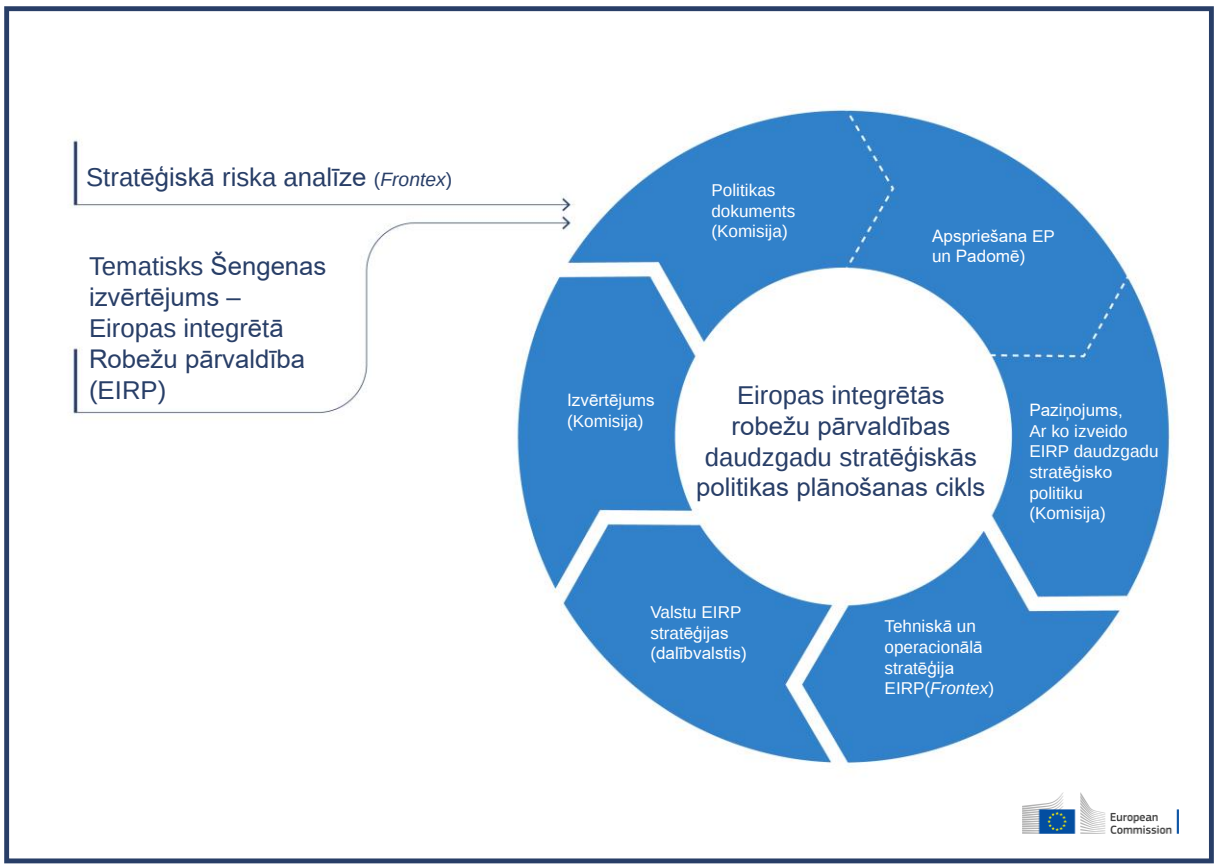

a) *Politiskais virziens*

Komisija ir izstrādājusi šo politikas dokumentu, pamatojoties uz **EIRP stratēģisko riska analīzi**, kuru *Frontex* 2020. gada jūlijā iesniedza Komisijai, Eiropas Parlamentam un Padomei un kurā noteikti EIRP uzdevumi nākamajiem 10 gadiem. Komisija ņēma vērā arī ieteikumus, kas izriet no tematiskā Šengenas izvērtējuma, kurš tika veikts laikposmā no 2019. līdz 2020. gadam, par dalībvalstu izstrādātajām valsts stratēģijām integrētai robežu pārvaldībai.

Eiropas integrētās robežu pārvaldības stratēģijas izstrāde ir Savienības iestāžu kompetencē. Tāpēc ir svarīgi, lai Komisija, Eiropas Parlaments un Padome efektīvi sadarbotos ar mērķi izveidot politisko sistēmu, ar ko vadīt Eiropas integrēto robežu pārvaldību. Šī sistēma būtu jāpieņem ar paziņojumu, kurā būtu izklāstīta EIRP daudzgadu stratēģiskā politika.

b) Frontex *tehniskā un operacionālā stratēģija attiecībā uz EIRP*

Saskaņā ar ERKA regulas 8. panta 5. punktu *Frontex* uzdevums ir izstrādāt **Eiropas integrētās robežu pārvaldības tehnisko un operacionālo stratēģiju**, pamatojoties uz valdes lēmumu un *Frontex* izpilddirektora priekšlikumu. Šī stratēģija ir jāsagatavo ciešā sadarbībā ar dalībvalstīm un Komisiju. Stratēģijai ir jāatbilst ERKA regulas 3. pantam, un aģentūrai pamatotos gadījumos jāņem vērā dalībvalstu konkrētā situācija, jo īpaši to ģeogrāfiskais novietojums. Tās pamatā vajadzētu būt Komisijas paziņojumam par EIRP daudzgadu

stratēģisko politiku, taču tajā būtu jāņem vērā arī spēkā esošo Šengenas tiesību aktu attiecīgās prasības.

Prasības EIRP tehniskajai un operacionālajai stratēģijai
• *Frontex* valde un tās īpašā EIRP darba grupa vada un pārrauga stratēģijas izstrādi un īstenošanas procesu, • stratēģija ir strukturēta, pamatojoties uz ERKA regulas 3. pantā minētajām 15 sastāvdaļām, • tā atbilst ES iestāžu noteiktajam politiskajam virzienam, • vienota ERKA stratēģija, kas attiecas gan uz *Frontex*, gan uz dalībvalstu robežu pārvaldības iestādēm, • stratēģijā ietverti pasākumi ne tikai ES līmenī, bet arī valstu līmenī, tai skaitā pasākumi, kuru mērķis ir saskaņot praksi, standartizēt tehniskos līdzekļus un operacionālo sadarbspēju, • stratēģija aptver piecu gadu laikposmu, ideālā gadījumā ņemot vērā daudzgadu finanšu shēmas plānošanas ciklu, • to papildina rīcības plāns, kurā izklāstīti galvenie pasākumi, termiņi, atskaites punkti, nepieciešamie resursi un uzraudzības pasākumi.

c) *Valsts stratēģijas integrētai robežu pārvaldībai*

Dalībvalstis saglabā **primāro atbildību par savu ārējo robežu pārvaldību** savās un visu dalībvalstu interesēs. Ņemot to vērā, lai rezultatīvi īstenotu Eiropas integrēto robežu pārvaldību, ES līmenī izstrādātās stratēģijas ir jāpārnes uz valstu līmeni. Šā iemesla dēļ ERKA regulas 8. panta 6. punktā noteikts, ka dalībvalstīm jāizstrādā savas **valsts stratēģijas integrētai robežu pārvaldībai**.

Prasības valstu stratēģijām integrētai robežu pārvaldībai
• viena valsts stratēģija integrētai robežu pārvaldībai katrai dalībvalstij, • izveidota valsts centralizēta EIRP pārvaldības struktūra, kas koordinē visas attiecīgās iestādes, kuras iesaistītas robežu pārvaldībā un atgriešanā, un stratēģija ņem vērā tādu citu ES politikas jomu ietekmi, ko pie dalībvalstu ārējām robežām saskaņā ar savām pilnvarām īsteno kompetentās valsts iestādes, piemēram, muitas dienesti un sanitārās kontroles iestādes, • stratēģija izstrādāta saskaņā ar ES iestāžu pieņemto politisko stratēģiju, aģentūras tehnisko un operacionālo stratēģiju un Šengenas prasībām, • stratēģija balstīta uz ERKA regulas 3. pantā minētajām 15 sastāvdaļām, taču, ja tas tiek uzskatīts par lietderīgu, aptver arī valsts kompetences jomas, • stratēģija nosaka valsts robežu pārvaldības pasākumus un dalību attiecīgajos ES mehānismos, ko koordinē *Frontex* un citi attiecīgie ES līmeņa dalībnieki, • stratēģija skaidri nosaka pašreizējo un plānoto cilvēkresursu un finanšu resursu sadalījumu, kā arī galvenos posmus nepieciešamās infrastruktūras izveidei, • tā izveido pārskatīšanas un uzraudzības mehānismu, • stratēģijai ir daudzgadu tvērums, ideālā gadījumā saskaņā ar daudzgadu finanšu shēmas plānošanas ciklu, • to papildina rīcības plāns, kurā izklāstīti galvenie pasākumi, termiņi, atskaites punkti, nepieciešamie resursi un uzraudzības pasākumi.

d) *Integrētās robežu pārvaldības cikla izvērtējums*

Četrus gadus pēc tam, kad būs pieņemts paziņojums, kurā būs izklāstīta Eiropas integrētās robežu pārvaldības daudzgadu stratēģiskā politika, Komisija, lai sagatavotu nākamo daudzgadu stratēģiskās politikas plānošanas ciklu, rūpīgi izvērtēs, kā visas ieinteresētās personas ES un valstu līmenī īstenojušas šo politiku.

Eiropas Robežu un krasta apsardzes struktūra

Ar ERKA regulu ir izveidota visaptveroša **Eiropas Robežu un krasta apsardzes** struktūra, kas apvieno *Frontex* un aptuveni 50–60 dalībvalstu iestādes, kuru kompetencē ir robežu pārvaldība (arī krasta apsardzi, kad tā veic robežuzraudzības uzdevumus) un atgriešana. Regula arī uzdod ERKA nodrošināt efektīvu EIRP īstenošanu **kopīgas atbildības** garā. Eiropas Robežu un krasta apsardzes pilnīga potenciāla īstenošana radītu reālas un nepieciešamas praktiskas pārmaiņas. Šajā nolūkā ES un dalībvalstīm būtu kopīgi jāizmanto šī jaunā struktūra un jāstiprina ERKA pārvaldības struktūras, vienlaikus uzlabojot tās jaunās operacionālās spējas ar labāku un ātrāku koordināciju ES līmenī.

Eiropas Robežu un krasta apsardzes pārvaldības struktūrai ir jāgarantē, ka *Frontex* un valstu robežu un krasta apsardzes iestāžu darbība ir pilnībā saskaņota ar ES politiskajiem mērķiem robežu un migrācijas pārvaldības jomā un ka tā atbilst ar iekšējo drošību saistītajām politikas nostādnēm.

Dalībvalstis saglabā primāro atbildību un kompetenci par savu robežu pārvaldību. Pateicoties jaunajām pilnvarām, *Frontex* tagad ir nozīmīga loma Eiropas Robežu un krasta apsardzē — aģentūra pastiprina, novērtē un koordinē dalībvalstu darbības un veido Eiropas spējas.

Jau kopš tās izveides ERKA ir nodrošinājusi pamatu informācijas apmaiņai un operacionālajai sadarbībai ne vien starp *Frontex* un dalībvalstīm, bet arī starp dažādām dalībvalstu iestādēm, kas darbojas kā sistēmas nacionālās struktūras. Kopš 2019. gada šie instrumenti ir papildināti ar iespēju efektīvāk atbalstīt dalībvalstis, izmantojot pašas aģentūras operacionālos spēkus — ERKA pastāvīgo korpusu. Pastāvīgo korpusu izvieto uzņēmējas dalībvalsts vadībā un kontrolē. Tehnoloģiju ziņā ERKA regula vēl vairāk pastiprināja ERKA pienācīgu darbību, t. i., pilnībā integrēja Eiropas Robežu uzraudzības sistēmu (*EUROSUR*), lai nodrošinātu situācijas apzināšanos un efektīvu informācijas apmaiņu, kā arī integrētu plānošanu, kas aptver operacionālās darbības, rīcību ārkārtas situācijās un spēju pilnveidi, ko visu centralizēti koordinē un atbalsta *Frontex*. Turklāt aģentūra uzsāk, koordinē un atbalsta arī daudzus citus procesus (piemēram, tehniskā aprīkojuma standartizāciju un informācijas apmaiņu), lai vēl vairāk stiprinātu Eiropas Robežu un krasta apsardzi un atvieglotu robežsargu ikdienas darbu ES.

2. attēls. Eiropas Robežu un krasta apsardze

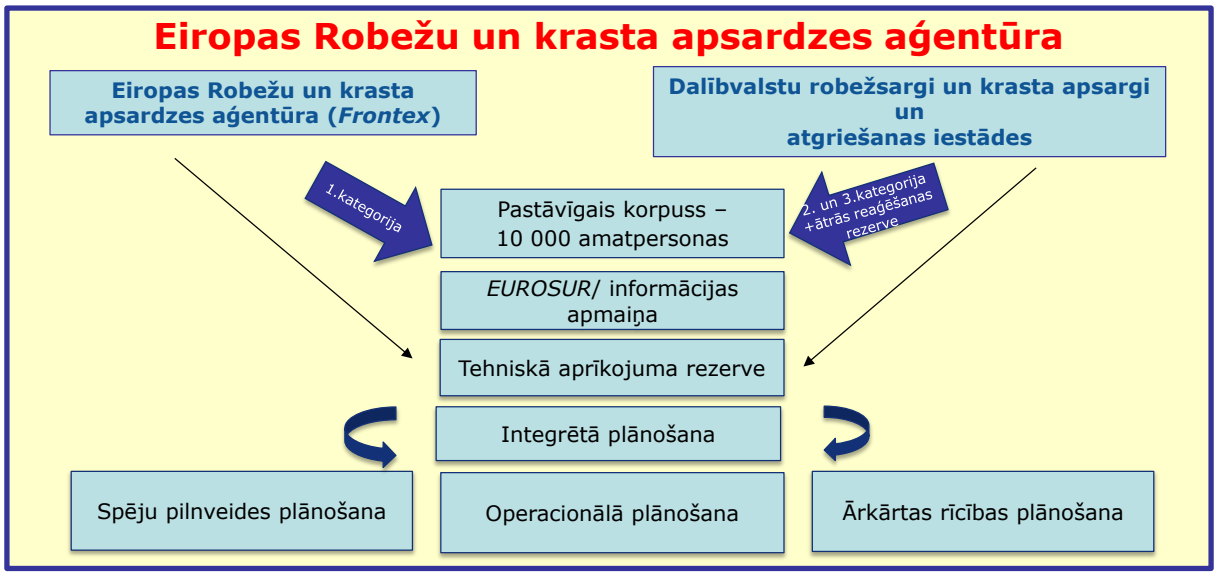

Komisijai ir arī operacionāli uzdevumi attiecībā uz dažiem EIRP īstenošanas aspektiem, jo īpaši saistībā ar ES finansējumu, Šengenas izvērtēšanas mehānismu un starpaģentūru sadarbības koordināciju karstajos punktos. ERKA regulā uzsvērta arī citu **Eiropas ieinteresēto personu**, jo īpaši ES decentralizēto aģentūru (*eu-LISA*, Eiropola, ES Patvēruma aģentūras (*EUAA*) un Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūras (*FRA*), nozīme. Šo ieinteresēto personu cieša sadarbība ar *Frontex* un dalībvalstu kompetentajām iestādēm ir būtiska, lai nodrošinātu veiksmīgu EIRP īstenošanu. **Valstu līmenī** daudzas iestādes (muitas, tiesībaizsardzības un sabiedrības veselības aizsardzības iestādes) sadarbojas ar Eiropas Robežu un krasta apsardzes nacionālajām struktūrām, lai nodrošinātu efektīvu EIRP īstenošanu savās attiecīgajās kompetences jomās.

3. *EIROPAS INTEGRĒTĀS ROBEŽU PĀRVALDĪBAS STRATĒĢISKIE UZDEVUMI*

Saskaņā ar ERKA regulas 8. pantu stratēģiskā plānošanas cikla izejas punkts ir apzināt, kā "*saskaņotā, integrētā un sistemātiskā veidā risināt* ***problēmsituācijas*** *robežu pārvaldības un atgriešanas jomā*". Šajā kontekstā *Frontex*, cieši apspriežoties ar dalībvalstīm, izstrādāja pirmo **Eiropas integrētās robežu pārvaldības stratēģisko riska analīzi**, kas aptver 10 gadu periodu[3].

Tālāk ir aprakstītas galvenās 2020. gada stratēģiskajā riska analīzē konstatētās problēmas.

3 https://frontex.europa.eu/assets/Publications/Risk_Analysis/Risk_Analysis/Strategic_Risk_Analysis_2020.pdf.

Attiecībā uz ārējām robežām:

a) spiediena palielināšanās, ko rada pārrobežu noziedzība[4], terorisms un hibrīddraudi;
b) nepieciešamība risināt pasažieru un kravu plūsmu pieauguma problēmu, uzlabojot datu vākšanu, riska pārvaldību un sadarbspēju;
c) integrētās robežu pārvaldības digitalizācija, ieviešot ieceļošanas/izceļošanas sistēmu, Eiropas ceļošanas informācijas un atļauju sistēmu, atjaunināto Šengenas Informācijas sistēmu un atjaunināto vīzu informācijas sistēmu;
d) ar jūras, sauszemes un gaisa transportu saistītās problēmas, tai skaitā:
    i. kompleksi kiberuzbrukumi un teroristu uzbrukumi starptautiskiem/iekšzemes pasažieriem, kuģiem, bīstamām kravām un kritiskai jūras infrastruktūrai;
    ii. palielināta starptautiskā migrācija, sekundārā migrācija (ES iekšienē) un pārrobežu kontrabanda;
    iii. zemo cenu lidojumu intensitātes ietekme uz dažu ES lidostu spēju risināt ar to saistītās integrētās robežu pārvaldības problēmas;
e) kontrabandas plūsmu pastiprināšanās, kas ietekmē ES iekšējo un ārējo drošību;
f) kibernoziedznieki turpinās darboties elastīgi un noturīgi, taču viņi arī izmantos esošos darbības veidus, kas vērsti uz zināmām ievainojamībām un jauniem upuriem. Viņi centīsies gūt labumu no iepriekš fiziskā vidē veikto darbību masveida pārcelšanas uz tiešsaistes vidi, kā tas notika Covid-19 pandēmijas apstākļos;
g) lai atvieglotu likumīgu robežšķērsošanu, arī tūrisma un tirdzniecības nolūkā, robežkontroles iestādēm pēc iespējas labāk jāizmanto neintruzīvas identifikācijas tehnoloģijas (piemēram, pirkstu nospiedumi, sejas atpazīšana), vienlaikus pilnībā ievērojot pamattiesības, jo īpaši attiecībā uz persondatu aizsardzību šajā jomā. Piekļuve šādai informācijai būs jānodrošina ar pārnēsājamām ierīcēm, lai varētu veikt nepieciešamo ielūkošanos datubāzēs un drošības pārbaudes;
h) attiecībā uz terorisma un hibrīddraudiem dažādas problēmas ir saistītas ar savlaicīgu informācijas apmaiņu nolūkā uzlabot pārbaudes un ātru reaģēšanu, un ERKA var sniegt savu ieguldījumu, nodrošinot robežsargu piekļuvi Šengenas Informācijas sistēmai (*SIS*), ieceļošanas/izceļošanas sistēmai (IIS), Eiropas ceļošanas informācijas un atļauju sistēmai (*ETIAS*), kā arī ES informācijas sistēmu (arī Eiropas meklēšanas portāla) sadarbspēju.

Attiecībā uz **migrāciju un atgriešanu**:

a) lai izvairītos no situācijas, kad atsevišķās dalībvalstīs vai noteiktos robežas posmos rodas pārmērīgs spiediens, ir nepieciešama labi koordinēta reakcija, veicot atbilstošus pasākumus pierobežas zonā un vajadzības gadījumā attiecīgi palielinot operacionālās spējas skartajos robežas posmos;
b) drošības pasākumi pie ārējām robežām un Šengenas zonā ir jālīdzsvaro ar nepieciešamību nodrošināt netraucētu pasažieru plūsmu;

[4] *Frontex* stratēģiskajā riska analīzē arī kibernoziedzība ir noteikta kā viena no EIRP nākotnes problēmām. Tomēr politikas plānošanas cikls par organizēto noziedzību tiek uzskatīts par atbilstošāku šīs problēmas risināšanai Eiropas līmenī.

c) pieaug ERKA atgriešanas darbību nozīme, *Frontex* potenciāli kļūstot par ES atgriešanas sistēmas operacionālo struktūru, kas nodrošinās lielāko daļu atgriešanas darbību;
d) ERKA atgriešanas darbības ir jāpastiprina ar digitalizāciju, proti, izmantojot *Frontex* atgriešanas lietotni un valstu atgriešanas pārvaldības IT sistēmas, pamatojoties uz aģentūras izstrādāto atgriešanas lietu pārvaldības sistēmu modeli.

Pandēmijas:

e) *Frontex* 2020. gada analīzē pandēmijas ir noteiktas kā būtisks izaicinājums EIRP, jo, kā to parādīja Covid-19 pandēmija, tās no latentiem draudiem var ātri pavērsties par reālu apdraudējumu;
f) pie robežām strādājošie robežsargi nonāk fiziskā saskarē ar ceļotājiem un apstrādā bagāžu un kravas, tāpēc viņi var tikt pakļauti toksīnu, patogēnu un citu kaitīgu vielu vai organismu iedarbībai. Lai mazinātu šo risku, ir jāgarantē droša vide robežsargiem, un iestādēm ir jāņem vērā veselības apdraudējums, kas saistīts ar robežu pārvaldības darbībām.

Šīs problēmas, kas noteiktas *Frontex* 2020. gada riska analīzē, ir apstiprinājuši un papildinājuši notikumi, kuri kopš tā laika norisinājušies. Īpaši jāuzsver, ka situācija pie ES un Baltkrievijas robežas 2021. gadā parādīja, kā **migrācijas** instrumentalizācija var radīt hibrīddraudus pie ES robežām, ko arvien vairāk var ietekmēt hibrīdoperācijas, kuru mērķis ir izvērst atsevišķu trešo valstu ārpolitikas un drošības politikas plānus ES kaimiņvalstīs un citur. Hibrīda rakstura draudi rada nepieciešamību iesaistīties sadarbībā un informācijas apmaiņā (starp aģentūrām, ar dalībvalstīm un ES iestādēm un struktūrām), lai savlaicīgi apzinātu hibrīddraudus vairākās jomās un to stratēģisko nolūku.

Arī **Krievijas iebrukums Ukrainā**, kura dēļ vairāk nekā 5,9 miljoni cilvēku kā bēgļi ieradušies ES, ir uzskatāms piemērs tam, ar kādām problēmām saskaras EIRP. Krievijas spēku militārās agresijas ievērojama eskalācija varētu izraisīt papildu cilvēku pārvietošanos no Ukrainas lielā skaitā. Šajā saistībā *Frontex* sniedz atbalstu attiecīgajām dalībvalstīm un skartajām trešām valstīm. Aģentūra arī gatavojas jauniem izvietošanas pasākumiem, lai nodrošinātu pietiekamas spējas robežpārbaužu veikšanai saskaņā ar Savienības tiesību aktu prasībām attiecībā uz visām personām, kas šķērso Ukrainas un ES valstu robežas.

4. *PRINCIPI, KAS IR EIROPAS INTEGRĒTĀS ROBEŽU PĀRVALDĪBAS PAMATĀ*

Daudzgadu stratēģiskajā politikā ir jāievēro Eiropas integrētās robežu pārvaldības galvenie principi un koncepcijas, kuri izriet tieši no ERKA regulas un kuru mērķis ir dot iespēju Eiropas Robežu un krasta apsardzei darboties efektīvi un pilnīgā saskaņā ar tiesisko regulējumu.

Kopīga atbildība, godprātīgas sadarbības pienākums un informācijas apmaiņas pienākums

Saskaņā ar ERKA regulu par EIRP īstenošanu kopīgi atbild dalībvalstu iestādes, kuru kompetencē ir robežu pārvaldība un atgriešana, un *Frontex* — šie dalībnieki kopā veido Eiropas Robežu un krasta apsardzi. Šī kopīgā atbildībā ir ERKA struktūras pamatā un praksē atspoguļo ES un dalībvalstu kopīgo kompetenci īstenot Līgumā paredzēto ES ārējo robežu integrētu pārvaldību. Šo kopīgo atbildību papildina visu ERKA dalībnieku (*Frontex* un valstu iestāžu) pamatpienākums sadarboties godprātīgi un visaptverošais pienākums apmainīties ar informāciju ERKA kopienā.

Pastāvīga gatavība reaģēt uz jauniem apdraudējumiem

EIRP īstenošanai būtu jānodrošina instrumenti, kas nepieciešami, lai reaģētu uz jebkādiem iespējamiem jauniem apdraudējumiem pie ārējām robežām un tos pārvaldītu. ES un valstu līmenī ir jābūt **pastāvīgai gatavībai** novērst jebkādu tādu neatbilstīgo migrantu masveida pieplūdumu, kas nelikumīgi šķērso ārējās robežas. Šajā nolūkā daļai no šīs integrētās pieejas vajadzētu būt visaptverošiem, pārbaudītiem un pastāvīgi atjauninātiem **ārkārtas rīcības plāniem**, kas paredz arī izmantot ES un valstu iespējas un instrumentus (piemēram, ātrās reaģēšanas robežapsardzes pasākumus, migrācijas pārvaldības atbalsta vienības, atgriešanas nodrošināšanas vienības), un pilnvērtīgai **karsto punktu pieejas** izmantošanai. Ārkārtas rīcības plāniem būtu jāatvieglo pasākumu efektīva praktiskā īstenošana jebkurā situācijā, kad vajadzīga steidzama rīcība pie ārējām robežām, un, ja nepieciešams, operāciju veikšana atgriešanas atbalstam.

Frontex ir jāveic ikgadējas **ātrās reaģēšanas mācības**, kas dos iespēju regulāri izmēģināt attiecīgās procedūras un mehānismus, lai nodrošinātu pilnīgu gatavību izmantot ātrās reaģēšanas spējas dalībvalstu atbalstam turpmākas krīzes situācijā.

Labāka koordinācija un integrēta plānošana

Eiropas Robežu un krasta apsardzes sekmīgas darbības pamatā ir labi izveidota koordinācijas, saziņas un plānošanas sistēma starp Eiropas (*Frontex*) un nacionālajām struktūrām (valstu iestādēm, kas atbild par integrēto robežu pārvaldību vai ir iesaistītas tajā). Galvenais mērķis ir attīstīt elastīgu un integrētu informācijas izmantošanu, apvienotas spējas un sadarbspējīgas sistēmas un rīkus ES un valstu līmenī. Svarīga prasība, lai šī jaunā Eiropas struktūra darbotos, ir **skaidras valstu koordinācijas, saziņas un plānošanas sistēmas**, kas garantētu funkcionālu sadarbību ar aģentūru un starp integrētajā robežu pārvaldībā iesaistītajām valstu iestādēm. **Valsts līmenī** vajadzētu būt **vienai vadošai valsts iestādei, kas atbild par integrētās robežu pārvaldības koordinēšanu**, un **vienotam valsts**

kontaktpunktam visos jautājumos, kas saistīti ar aģentūras darbību. Valsts integrētās robežu pārvaldības koncepcija palīdzēs nodrošināt efektīvu koordināciju starp vadošo valsts iestādi un visām valsts iestādēm, kurām ir pienākumi robežu pārvaldības jomā. Lai nodrošinātu pastāvīgu gatavību ES un valstu līmenī, EIRP ir nepieciešama **integrēta plānošana** starp dalībvalstīm un aģentūru. Tā ir vajadzīga, lai nodrošinātu gatavību reaģēt uz problēmām pie ārējām robežām, attiecībā uz ārkārtas rīcības plānošanu, kā arī attiecībā uz spēju pilnveides koordinēšanu ilgtermiņā gan darbā pieņemšanas un apmācības ziņā, gan aprīkojuma iegādes un uzlabošanas ziņā. Tāpēc spēju pilnveidei valsts un aģentūras līmenī ir jābūt nepārtrauktai, ņemot vērā īstermiņa, vidēja termiņa un ilgtermiņa plānošanu, un tai jābūt saskaņotai ar ārkārtas rīcības plānošanu.

Visaptveroša situācijas apzināšanās

Pamats pareizai un savlaicīgai reaģēšanai dažādās situācijā ir visaptveroša un gandrīz reāllaika informētība par pašreizējām un paredzamām situācijām, kas aptver gandrīz visas integrētās robežu pārvaldības funkcijas un visas četras piekļuves kontroles modeļa pakāpes[5]. Aģentūrai ES līmenī un dalībvalstīm valstu līmenī būtu jāuztur visaptverošs **Eiropas situācijas attēls**, lai garantētu efektīvu un ātru Eiropas Robežu un krasta apsardzes reaģēšanu uz jauniem apdraudējumiem. Tam būtu arī jāpalīdz uzlabot citu valstu iestāžu un ES aģentūru operacionālo darbību savlaicīgumu un iedarbīgumu, kad tās veic savus attiecīgos uzdevumus pie robežām un Šengenas zonā. Būtu efektīvi jāīsteno un jāturpina attīstīt *EUROSUR* kā galveno integrētās robežu pārvaldības situācijas attēla veidošanas sistēmu. Tas ir īpaši svarīgi, jo ar ERKA regulu ir ieviestas jaunas *EUROSUR* funkcijas, kam vajadzētu uzlabot ERKA situācijas apzināšanos un reaģēšanas spējas, kā arī uzlabot operacionālo sadarbību starp dalībvalstīm un *Frontex*.

EIRP tehniskie standarti

Lai nodrošinātu dalībvalstu un *Frontex* veikto darbību efektivitāti pie ārējām robežām, *Frontex*, dalībvalstīm un Komisijai būtu kopīgi jāizstrādā informācijas apmaiņas un nepieciešamā aprīkojuma tehniskie standarti, kā paredzēts attiecīgi ERKA regulas 16. un 64. pantā. Pēc standartu ieviešanas ERKA ir pienākums iegādāties un izmantot aprīkojumu, kā arī sniegt nepieciešamo informāciju saskaņā ar tehniskajiem standartiem.

Informācijas apmaiņas tehniskie standarti ir nepieciešami, lai dalībvalstu un *Frontex* sniegto informāciju un datus varētu viegli salīdzināt un analizēt. Tas ir ļoti svarīgi, lai uzlabotu situācijas apzināšanos un jo īpaši lai papildinātu *EUROSUR* situācijas attēlu un palielinātu spēju reaģēt uz situācijām pie ārējām robežām.

Līdzīgi principi attiecas uz tehniskajiem standartiem tehniskā aprīkojuma rezervei, ko veido, no vienas puses, dalībvalstīm vai *Frontex* piederošs aprīkojums, un, no otras puses,

[5] ERKA regulas 11. apsvērumā ir norādīts, ka "*Eiropas integrētā robežu pārvaldība, kas balstīta uz četru pakāpju piekļuves kontroles modeli, aptver pasākumus trešās valstīs, piemēram, tos, kas tiek īstenoti atbilstīgi kopējai vīzu politikai, pasākumus ar kaimiņos esošām trešām valstīm, robežkontroles pasākumus pie ārējās robežas, riska analīzi, pasākumus Šengenas zonā un atgriešanas pasākumus*".

dalībvalstīm un *Frontex* kopīpašumā piederošs aprīkojums, kas paredzēts aģentūras operacionālajām darbībām. Tāpēc ir jānodrošina rezerves tehniskā aprīkojuma sadarbspēja un saderība, lai to varētu lietot vienā operacionālajā vidē kopā ar citu aprīkojumu, veicot to uzdevumus, atbilstoši īpašām prasībām un dažādos operacionālajos scenārijos. Lai neapdraudētu operacionālo darbību rezultātus, vienas aprīkojuma vienības nomaiņai pret citu jānotiek ātri un netraucēti.

Šie standarti arī veicinās integrētās robežu pārvaldības Eiropas tehnoloģiskās un rūpnieciskās bāzes izveidi, kas var samazināt nevēlamu atkarību no valstīm ārpus Eiropas.

Kopēja robežsardzes kultūra un augsta līmeņa profesionalitāte

Eiropas integrētā robežu pārvaldība ir koncepcija, kurai nepieciešama augsta līmeņa specializācija un profesionalitāte. Eiropas Robežu un krasta apsardzei, veicot dažādus pasākumus, tai skaitā apmācības, būtu jāveicina robežsargu savstarpēja sapratne un kopēja kultūra, kas balstīta uz Līgumos nostiprinātajām Eiropas vērtībām.

Vispārīgi — cilvēkiem, kas veic Eiropas robežu sargāšanas un atgriešanas pienākumus, jābūt īpaši apmācītiem profesionāļiem robežkontroles jomā, ar augstām ētikas vērtībām un izteiktu godaprātu. Tiem vajadzētu būt kompetentu robežkontroles vai tiesībaizsardzības iestāžu darbiniekiem ar stingru rīcības kodeksu. Kad jāpilda pienākumi, kuru veikšanai ir jāizmanto persondati, jāielūkojas konfidenciālos reģistros vai jāveic darbības, kuru veikšanai saskaņā ar ES vai valsts tiesību aktiem ir jāīsteno izpildpilnvaras, izņēmumi nav pieļaujami. Kompetentajām iestādēm visos apstākļos vajadzētu būt pilnībā atbildīgām par visām robežkontroles darbībām. Robežkontroles uzdevumus nav iespējams uzticēt ārpakalpojumu sniedzējiem — robežkontrole pēc būtības ir tiesībaizsardzības uzdevums. Saskaņā ar valsts tiesību aktiem militārās spējas un līdzekļus var izmantot, ja tiek lūgts sniegt palīdzību kompetentajām robežsardzes iestādēm, ar nosacījumu, ka ir izpildīti visi iepriekš minētie nepieciešamie priekšnosacījumi.

Funkcionālā integritāte

Kā noteikts ERKA regulā, dalībvalstu robežu pārvaldības iestādes saglabā primāro atbildību par savu ārējo robežu posmu pārvaldību. Tas pats princips būtu jāpiemēro arī ES atgriešanas politikas īstenošanai. Eiropas integrētā robežu pārvaldība ir instruments, kurā daži pienākumi ir jāpilda valstu līmenī, bet aģentūras pienākumi salīdzinājumā ar valstu iestāžu pienākumiem ir ierobežoti. Šīs valstu politikai pakļautās jomas attiecas, piemēram, uz pasākumiem Šengenas zonā (piemēram, policijas kontroli, migrācijas pārvaldību un robežkontroles atjaunošanu pie iekšējām robežām) un organizētās pārrobežu noziedzības apkarošanu pie ārējām robežām. Tāpēc šie temati un funkcijas būtu detalizētāk un vienoti jāaptver valsts integrētās robežu pārvaldības stratēģijās.

5. *POLITIKAS PRIORITĀTES UN STRATĒĢISKĀS VADLĪNIJAS EIROPAS INTEGRĒTĀS ROBEŽU PĀRVALDĪBAS SASTĀVDAĻĀM*

ERKA regulā ir uzskaitītas **15 sastāvdaļas** Eiropas integrētas robežu pārvaldības izveidei. No tām **12 tematiskās sastāvdaļas** aptver robežkontroli, meklēšanu un glābšanu situācijās, kas var rasties jūras robežuzraudzības operāciju laikā, riska analīzi, starpaģentūru sadarbību valstu un ES līmenī, sadarbību starp dalībvalstīm un ar aģentūru, sadarbību ar trešām valstīm, atgriešanas operācijas un citus pasākumus Šengenas zonā, Šengenas kvalitātes kontroles mehānismu un solidaritātes mehānismus, jo īpaši ES finansēšanas instrumentus. Turklāt ir noteiktas **trīs visaptverošas sastāvdaļas**: pamattiesības, pētniecība un inovācija, kā arī izglītība un apmācība. No tām īpaši svarīga ir **pamattiesību aizsardzība**, kas nodrošina, ka efektīva robežkontrole un atgriešanas politika atbilst ES un dalībvalstu starptautiskajām saistībām un vērtībām.

ERKA regulas 8. panta 2. punktā noteikts, ka EIRP daudzgadu stratēģiskā politika "*nosaka **politikas prioritātes** un sniedz **stratēģiskās vadlīnijas** pieciem gadiem **saistībā ar** [ERKA regulas] 3. pantā izklāstītajām **[EIRP] sastāvdaļām***". Šajā kontekstā Komisija ar šo ierosina Eiropas Parlamentam un Padomei izskatīšanai tālāk sniegtos norādījumus daudzgadu stratēģiskās politikas izstrādei attiecībā uz Eiropas integrētās robežu pārvaldības 15 sastāvdaļām.

1. sastāvdaļa: "*robežkontrole, tostarp pasākumi likumīgas robežšķērsošanas atvieglošanai un vajadzības gadījumā: pasākumi, kas saistīti ar pārrobežu noziedzības novēršanu un atklāšanu pie ārējām robežām, jo īpaši migrantu kontrabandu, cilvēku tirdzniecību un terorismu; un mehānismi un procedūras mazāk aizsargātu personu un nepavadītu nepilngadīgo identificēšanai, un tādu personu identificēšanai, kurām vajadzīga starptautiskā aizsardzība vai kuras vēlas pieteikties šādai aizsardzībai, informācijas sniegšanai šādām personām un šādu personu nosūtīšanai*"[6].

Politikas prioritātes

Robežkontrole, kuras pamatā ir riska analīze (robežpārbaudes robežšķērsošanas vietās un robežuzraudzība starp robežšķērsošanas vietām), **ir Eiropas integrētās robežu pārvaldības pamatā**. *Frontex* un dalībvalstu robežu pārvaldības iestādēm, kas kopā veido Eiropas Robežu un krasta apsardzi, vajadzētu būt juridiskām, institucionālām, administratīvām un operacionālām spējām un nepieciešamajiem resursiem, lai varētu veikt efektīvu un rezultatīvu robežkontroli **visos apstākļos**. Lai stiprinātu ES iekšējo drošību un tās pilsoņu drošību, robežkontrole novērš ārējo robežu neatļautu šķērsošanu, ko veic neatbilstīgie migranti. Tā arī atvieglo **cilvēku likumīgu robežšķērsošanu** un pārrobežu satiksmi. Vienlaikus robežkontrole palīdz novērst un apkarot dažādus pārrobežu noziedzības veidus. Robežkontrole būtu jāveic tā, lai tiktu ievērotas visu cilvēku tiesības neatkarīgi no tā, vai viņi meklē aizsardzību vai nē. Personām, kas meklē aizsardzību, ir jānodrošina piekļuve attiecīgajām procedūrām, bet pret izraidīšanu ir jāaizsargā arī personas, kas to nedara. Robežkontrole ietver arī pasākumus pierobežā attiecībā uz personām, kas ārējās robežas šķērsojušas ārpus robežšķērsošanas

[6] ERKA regulas 3. panta 1. punkta a) apakšpunkts.

vietām (t. i., pārbaudes pasākumi saskaņā ar valsts tiesību aktiem vai pārbaudes posms saskaņā ar ES noteikumiem pēc to pieņemšanas).

Stratēģiskās vadlīnijas

1. Dalībvalstīm vajadzētu būt juridiskām, strukturālām, administratīvām un tehniskām iespējām veikt **robežpārbaudes** saskaņā ar Šengenas Robežu kodeksu[7] un atvieglot likumīgu robežšķērsošanu gan cilvēkiem, gan transportlīdzekļiem. Robežšķērsošanas vietu skaitam pie ārējām robežām būtu jāatspoguļo vajadzības attiecībās ar trešām valstīm, lai nodrošinātu, ka robežkontrole nav šķērslis tirdzniecībai, sociālajai un kultūras apmaiņai vai pārrobežu sadarbībai. Tomēr jāņem vērā arī pieejamās iespējas (resursi un infrastruktūra) un problēmu tendences (piemēram, migrantu instrumentalizācija).
2. Dalībvalstīm robežšķērsošanas vietās būtu jāgarantē droša un brīva pasažieru un transportlīdzekļu robežšķērsošanas plūsma.
3. Iepriekšēju informācijas vākšanu robežpārbaužu funkcijai (informācija pirms ierašanās kā robežpārbaužu funkcijas būtisks elements) būtu jāturpina pilnveidot, efektīvi izmantojot iepriekšējas pasažieru informācijas (IPI) sistēmu un pasažieru datu reģistra (PDR) datus.
4. Būtu jāuzlabo un jāoptimizē **robežpārbaužu procedūra**, visaptveroši ieviešot jaunās un atjaunotās ES lielapjoma IT sistēmas (IIS, *ETIAS*, VIS, *Eurodac* un *SIS*) un to sadarbspēju. Tas palielinās robežpārbaudes vajadzībām pieejamās informācijas apjomu un kvalitāti. Turklāt robežšķērsošanu varētu vēl vairāk uzlabot, nākotnē potenciāli digitalizējot ceļošanas dokumentus.
5. Lai garantētu augstu spēju veikt nepieciešamos pasākumus ES un valstu līmenī, visos līmeņos būtu jāuztur uzticama un visaptveroša **situācijas apzināšanās** par situāciju uz robežām. Būtu jāuztur visaptverošs gandrīz reāllaika **Eiropas situācijas attēls**, tas jākopīgo un to jāturpina attīstīt ES un valstu līmenī saskaņā ar tiesisko regulējumu un operacionālajām vajadzībām.
6. Atbilstošu **reaģēšanas spēju** pamatā vajadzētu būt nepārtrauktai situācijas apzināšanai (visu diennakti un 7 dienas nedēļā), kas dotu iespēju pienācīgi reaģēt uz visiem robežincidentiem, neparedzamām izmaiņām pie ārējām robežām un liela mēroga neatbilstīgas imigrācijas situācijām; šīs spējas būtu jānodrošina visos apstākļos ES un valstu līmenī. Būtu jāpilnveido valstu un ES spējas, lai vajadzības gadījumā varētu ātri pastiprināt robežkontroli visās robežšķērsošanas vietās un ārējo robežu posmos. Reaģēšanas spējas un **ārkārtas rīcības plāni** būtu regulāri jāpārbauda un jāpilnveido, jo īpaši tad, ja notiek migrantu instrumentalizācija.
7. Uz riska analīzi balstītai integrētai **robežuzraudzības sistēmai** būtu jānodrošina stabilas (organizatoriskās, administratīvās un tehniskās) spējas un pastāvīga gatavība. Tas vajadzīgs, lai novērstu un atklātu neatļautas robežšķērsošanas gadījumus, aizturētu personas un pārtvertu transportlīdzekļus, piemēram, kuģus, kas nelikumīgi šķērsojuši robežu, cīnītos pret pārrobežu noziedzību, piemēram, kontrabandu, cilvēku tirdzniecību un terorismu, kā arī reaģētu uz hibrīddraudiem.

[7] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/399 (2016. gada 9. marts) par Savienības Kodeksu par noteikumiem, kas reglamentē personu pārvietošanos pār robežām (Šengenas Robežu kodekss).

8. Uzraudzības pasākumiem katrā ārējās robežas posmā vajadzētu būt samērīgiem ar tam piešķirto ietekmes līmeni — šajā sakarā jāizmanto integrētās uzraudzības sistēmas, mobilais aprīkojums un mobilās patruļas (vienības), kā arī riska analīzes rezultāti. Ietekmes līmeņi būtu jānosaka visā ES saskaņotā veidā.
9. Ārējā robeža būtu jāuzrauga nepārtraukti (visu diennakti un 7 dienas nedēļā). Pie robežām un pierobežas zonās būtu jāveic uzraudzības pasākumi, izmantojot dažādus instrumentus, lai izveidotu agrīnās brīdināšanas mehānismu, apmainītos ar praktiski izmantojamu informāciju un uzlabotu reaģēšanas spējas.
10. **Valstu integrētās uzraudzības sistēmas būtu jāatbalsta ar kopīgām un sadarbspējīgām Eiropas uzraudzības spējām**. Robežuzraudzība (arī pierobežas zonās) būtu jāorganizē saskaņā ar ERKA regulu un Šengenas Robežu kodeksu. Ja valsts līmenī robežuzraudzībā ir iesaistīti vairāki dienesti, attiecīgajām dalībvalstīm būtu jānosaka kompetentā valsts iestāde, kas atbild par vispārējo pārraudzību, un vajadzīgie vadības, sadarbības un koordinācijas mehānismi, kā arī jānodrošina, ka dažādu struktūru un aģentūru pienākumi ir reglamentēti ar tiesību aktiem vai sadarbības nolīgumiem. Dažādām iestādēm piešķirtās valsts uzraudzības spējas būtu jāizmanto saskaņā ar ERKA regulu un atjaunināto *EUROSUR* rokasgrāmatu.
11. Ar ES un valstu līmenī dažādu iestāžu savāktajiem datiem (ja nepieciešams — citu dalībvalstu iestāžu vajadzībām) būtu jāapmainās ar attiecīgo nacionālo koordinācijas centru starpniecību.
12. Ar **jūras robežuzraudzības** sistēmu ir jāspēj atklāt, identificēt un vajadzības gadījumā izsekot un pārtvert visus kuģus, kas iebrauc teritoriālajos ūdeņos, un palīdzēt nodrošināt aizsardzību un glābt dzīvības jūrā jebkuros laikapstākļos. Dalībvalstīm pēc iespējas labāk būtu jāizmanto aģentūras piedāvātās uzraudzības spējas, lai palielinātu un uzlabotu valsts spējas un vispārējo situācijas apzināšanos.
13. Ar **sauszemes robežuzraudzības** sistēmu ir jāspēj jebkuros apstākļos atklāt jebkādus neatļautas robežšķērsošanas gadījumus un aizturēt personas, kas nelikumīgi šķērso robežu augsta riska zonās. Sauszemes robežuzraudzības sistēmas varētu ietvert dronus un kustības sensorus, kā arī mobilās vienības. Šādu tehnisku līdzekļu, jo īpaši jebkādu tehnoloģiju, ar kurām var vākt persondatus, izmantošanai ir jābūt pamatotai ar skaidri definētiem ES un valsts tiesību aktu noteikumiem, tai skaitā par persondatu aizsardzību, un tā ir jāizmanto saskaņā ar šādiem noteikumiem.
14. Robežuzraudzība būtu jāpapildina ar to personu **pārbaudi**, kuras ir šķērsojušas ārējo robežu bez robežpārbaudēm. Pārbaudes mērķis ir identificēt personas, veikt drošības un veselības pārbaudes un novirzīt pārbaudāmās personas attiecīgo procedūru veikšanai.
15. ES un valstu līmenī būtu jāstiprina spēja **apkarot pārrobežu noziedzību un terorismu** pie ārējām robežām. Tādējādi kompetentās robežkontroles iestādes sadarbībā ar citām attiecīgajām tiesībaizsardzības iestādēm var palīdzēt atklāt un novērst pārrobežu noziedzību pie ārējām robežām, jo īpaši atklāt ārvalstu teroristu kaujiniekus vai pārrobežu noziedzīgu nodarījumu izdarītājus, piemēram, kontrabandistus.
16. Robežsargiem vajadzētu būt arī gataviem identificēt un sniegt pirmo palīdzību noziegumos cietušajiem, jo īpaši cilvēku tirdzniecības upuriem, un novirzīt viņus uz attiecīgajiem dienestiem.

17. Robežsargiem vajadzētu būt pietiekamai kapacitātei un ieviestiem mehānismiem un procedūrām, lai identificētu mazāk aizsargātas personas un nepavadītus nepilngadīgos, kā arī lai identificētu personas, kurām ir nepieciešama starptautiskā aizsardzība vai kuras vēlas pieteikties šādai aizsardzībai, lai šīs personas varētu novirzīt attiecīgo procedūru veikšanai un pie attiecīgajām iestādēm.

2. sastāvdaļa: "*tādu personu meklēšanas un glābšanas operācijas, kuras jūrā atrodas briesmās, ko saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 656/2014 un starptautiskajām tiesībām uzsāk un veic situācijās, kādas var rasties jūras robežuzraudzības operāciju laikā*"[8].

Politikas prioritātes

Cilvēku dzīvības aizsardzība un glābšana pie ārējām robežām ir viena no galvenajām Eiropas integrētās robežu pārvaldības prioritātēm. Spējām un operatīvajai gatavībai veikt meklēšanas un glābšanas operācijas, kā arī visu iesaistīto pušu sadarbībai vajadzētu būt svarīgai un neatņemamai jūras robežuzraudzības operāciju pie ārējām jūras robežām sastāvdaļai.

Stratēģiskās vadlīnijas

1. Būtu jāpastiprina sadarbība starp dalībvalstu meklēšanas un glābšanas iestādēm, kā arī ar citām meklēšanas un glābšanas operācijās potenciāli iesaistītajām iestādēm, izmantojot arī Eiropas meklēšanas un glābšanas kontaktgrupu. Tas tiek darīts, lai samazinātu bojāgājušo skaitu jūrā, saglabātu kuģošanas drošību un nodrošinātu efektīvu migrācijas pārvaldību saskaņā ar attiecīgajām juridiskajām saistībām un Komisijas Ieteikumu (ES) 2020/1365[9].
2. Aģentūrai un dalībvalstīm visos jūras robežuzraudzības operacionālās plānošanas un īstenošanas posmos būtu pilnībā jāņem vērā dalībvalstu atbildība meklēšanas un glābšanas jomā. Būtu jāizveido un regulāri jāpārbauda standartizēta kārtība un standarta darbības procedūras darbā ar dalībvalstu meklēšanas un glābšanas iestādēm (Glābšanas jūrā koordinācijas centrs), nacionālo koordinācijas centru (NKC) un starptautisko koordinācijas centru. Visām patruļām un tehniskajiem darbiniekiem, kas piedalās jūras robežuzraudzībā, tai skaitā *Frontex* koordinētajās kopīgajās operācijās vai ātrās reaģēšanas robežapsardzes pasākumos jūrā, vajadzētu būt pienācīgi apmācītiem un pienācīgi aprīkotiem, lai veiktu iespējamas meklēšanas un glābšanas operācijas, tai skaitā jāspēj vajadzības gadījumā darboties kā koordinatoriem notikuma vietā.
3. Spējas atbalstīt meklēšanas un glābšanas operācijas būtu vēl vairāk jāuzlabo, nodrošinot nepieciešamo apmācību personālam, kas piedalās jūras robežuzraudzības operācijās ES un valstu līmenī. Aģentūrai būtu jāsniedz lielāks operacionālais un tehniskais atbalsts saskaņā ar ES kompetenci un jāizvieto dalībvalstīs jūras resursi, lai uzlabotu to spējas un tādējādi palīdzētu glābt cilvēku dzīvības jūrā.
4. *EUROSUR* spēja atbalstīt meklēšanas un glābšanas operācijas un glābt dzīvības jūrā situācijās, kas var rasties, veicot jūras robežuzraudzības operācijas, būtu jāīsteno pilnībā un jāpiemēro saskaņā ar ERKA regulu un Komisijas Īstenošanas regulu (ES) 2021/581[10].

[8] ERKA regulas 3. panta 1. punkta b) apakšpunkts.

[9] Komisijas Ieteikums (ES) 2020/1365 par dalībvalstu sadarbību attiecībā uz operācijām, ko veic kuģi, kuri pieder vai kurus ekspluatē privātas struktūras, ar mērķi veikt meklēšanas un glābšanas darbības.

[10] Komisijas Īstenošanas regula (ES) 2021/581 (2021. gada 9. aprīlis) par Eiropas Robežu uzraudzības sistēmas (*EUROSUR*) situācijas attēliem.

3. sastāvdaļa: "*iekšējās drošības risku analīze un to apdraudējumu analīze, kuri var iespaidot ārējo robežu darbību vai drošību*"[11].

Politikas prioritātes

Eiropas integrētajai robežu pārvaldībai būtu jābalstās uz riska analīzi. ES un valstu līmenī vajadzētu būt pieejamai ticamai, visaptverošai un integrētai riska analīzei, ko var izmantot politiskajā, stratēģiskajā un operacionālajā plānošanā un lēmumu pieņemšanā. Riska analīzei būtu jāsniedz analītiski konstatējumi un ieteikumi konkrētām koncepcijām un darbībām (juridiskām, tehniskām, operacionālām), lai savlaicīgi mazinātu pašreizējos un iespējamos riskus un neaizsargātības aspektus, aptverot visu integrētās robežu pārvaldības tvērumu ES un valstu līmenī.

Stratēģiskās vadlīnijas

1. ES un valstu līmenī ir regulāri jāatjaunina *Frontex* valdes pieņemtais[12] Eiropas **kopīgais integrētais riska analīzes modelis**.
2. Lai atbalstītu ES saskaņotas darbības ārējo robežu pārvaldības uzlabošanai un iekšējās drošības uzturēšanai, dalībvalstīm būtu jāattīsta nepieciešamās valsts spējas (organizatoriskās, administratīvās un tehniskās), lai veiktu vienotas riska analīzes un neaizsargātības novērtējumus. *Frontex* sniegtie riska analīzes produkti un procedūras būtu jāintegrē valsts procesā, lai izstrādātu apkopotu riska analīzi integrētai robežu pārvaldībai, kas aptvertu visas četras piekļuves kontroles modeļa pakāpes.
3. Būtu jāizveido specializētas riska analīzes struktūras, kas būtu pilnvarotas vākt un apkopot attiecīgos datus no visām integrētajā robežu pārvaldībā iesaistītajām valstu iestādēm, un tajās būtu jāstrādā pietiekamam skaitam specializētu un apmācītu darbinieku.
4. Būtu jāturpina stiprināt sadarbību riska analīzes jomā starp attiecīgajām ES un valstu struktūrām, jo īpaši starp *Frontex,* Eiropolu, *eu-LISA*, ES Patvēruma aģentūru, muitas dienestiem un Komisiju (vajadzības gadījumā arī *OLAF*). Tas nepieciešams, lai garantētu visaptverošāku analīzi, kas saistīta ar riskiem ārējo robežu integritātei un iekšējai drošībai, tai skaitā Šengenas zonas pienācīgai darbībai. Eiropolam un *Frontex* būtu ciešāk jāsadarbojas, sagatavojot Eiropas Savienības smagās un organizētās noziedzības draudu novērtējuma atjauninājumus.
5. Stratēģiskākā kontekstā reizi divos gados veiktā **stratēģiskā riska analīze** ir būtisks instruments, kas ļaus aģentūrai veidot ilgtermiņa izpratni par migrācijas plūsmām uz ES un tās iekšienē, ņemot vērā migrācijas tendences, apjomu un maršrutus. Tā arī palīdzēs apzināt problēmas pie ārējām robežām un Šengenas zonā, kā arī atgriešanas jomā, un tādējādi palīdzēs pieņemt politiskus lēmumus un attīstīt ilgtermiņa spējas. Apzinot problēmas, būtu jāpievērš uzmanība arī tādām maz ticamām, bet lielas ietekmes parādībām kā pandēmijas un no tām izrietošiem veselības apdraudējumiem. Jaunākā pieejamā analīze būtu jāizmanto Eiropas integrētās robežu pārvaldības daudzgadu stratēģiskās politikas plānošanas cikla īstenošanā.

[11] ERKA regulas 3. panta 1. punkta c) apakšpunkts.

[12] *Frontex* valdes 2021. gada 21. septembra Lēmums 50/2021, ar ko pieņem kopīgo integrēto riska analīzes modeli.

6. Lai gan riska novērtējumi vienmēr būtu jāveic pirms *Frontex* koordinētajām kopīgajām operacionālajām darbībām un to laikā, aģentūrai būtu jāturpina pilnveidot tās spējas izstrādāt *ad hoc* riska analīzes produktus, kas aptver jaunus draudus un atbalsta krīžu pārvarēšanas procesus.
7. Aģentūrai būtu jāturpina stiprināt tās prognozēšanas spējas, izmantojot pēc iespējas plašākus nepieciešamās uzticamās un būtiskās informācijas avotus.
8. Būtu jāizveido oficiāls mehānisms informācijas un izlūkdatu apmaiņai ar trešām valstīm, jo īpaši ar potenciālajām izcelsmes valstīm un attiecīgajām tranzītvalstīm, saskaņā ar ERKA regulu un pilnībā ievērojot ES datu aizsardzības tiesību aktu prasības. Dalībvalstīm un *Frontex* tas būtu jāsaglabā un to jāturpina attīstīt, lai uzlabotu riska analīzi un operacionālos pasākumus padarītu mērķtiecīgākus.

4. sastāvdaļa: "*informācijas apmaiņa un sadarbība starp dalībvalstīm jomās, uz kurām attiecas šī regula, kā arī informācijas apmaiņa un sadarbība starp dalībvalstīm un Eiropas Robežas un krasta apsardzes aģentūru, tostarp atbalsts, kuru koordinē Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūra*"[13].

Politikas prioritātes

Eiropas un valstu spējas būtu jāveido, jāizmanto un jāattīsta koordinēti un integrēti, lai garantētu rezultatīvu un vienotu visu Eiropas integrētās robežu pārvaldības aspektu īstenošanu visos apstākļos un visās četrās piekļuves kontroles modeļa pakāpēs. Eiropas Robežu un krasta apsardzei, ko veido aģentūra un dalībvalstu robežsardzes un atgriešanas iestādes, vajadzētu būt pastāvīgā un pārbaudītā gatavībā reaģēt uz jebkādiem iespējamiem incidentiem pie ārējām robežām un uz jaunām parādībām, kas ietekmē robežkontroles un atgriešanas procesus. Būtu jānodrošina ātrās reaģēšanas spēja un nepieciešamās spējas, lai rezultatīvi veiktu dažādu veidu kopīgas operācijas pie visām ārējo robežu daļām.

Stratēģiskās vadlīnijas

1. Dalībvalstīm būtu jāizveido efektīvs **nacionālais koordinācijas mehānisms** un darba procesi visām Eiropas Robežu un krasta apsardzes funkcijām un darbībām. Dalībvalstīs vajadzētu būt izveidotam atbildīgajam **valsts vienotajam kontaktpunktam** (kas darbojas visu diennakti 7 dienas nedēļā) visos jautājumos, kas saistīti ar aģentūras darbību. Valsts kontaktpunktam būtu jāpārstāv visas valsts iestādes, kas iesaistītas robežu pārvaldībā un atgriešanā.
2. Situācijas apzināšanās, reaģēšanas spējas un **nacionālā koordinācijas centra** (NKC) loma būtu vēl vairāk jānostiprina un jāintegrē saskaņā ar ERKA regulu un Komisijas Īstenošanas regulu (ES) 2021/581. Katrā dalībvalstī ir jābūt pilnībā funkcionējošam NKC.
3. Uzraudzības rīku savāktā informācija, ko apkopo un tālāk izplata NKC, būtu jāizmanto gan reāllaika reaģēšanas spēju (piemēram, pārtveršanas) uzlabošanai, gan riska analīzes vajadzībām.
4. Dalībvalstīm būtu jāpiešķir vajadzīgie cilvēkresursi un finanšu resursi un jābūt nepārtrauktā operatīvā gatavībā, lai pildītu savas saistības sniegt obligātu un brīvprātīgu

[13] ERKA regulas 3. panta 1. punkta d) apakšpunkts.

ieguldījumu *Frontex* koordinētajās **Eiropas kolektīvajās spējās**, jo īpaši Eiropas Robežu un krasta apsardzes pastāvīgajā korpusā un tehniskā aprīkojuma rezervē.

5. Dalībvalstīm un aģentūrai būtu jānodrošina pakāpeniska pastāvīgā korpusa palielināšana, lai līdz 2027. gadam tas sasniegtu pilnu kapacitāti — 10 000 amatpersonu.
6. Lai uzlabotu aģentūras efektivitāti, *Frontex* valdei būtu jāpieņem un regulāri jāpārskata **pastāvīgā korpusa darbības koncepcija**. Tas vajadzīgs, lai labāk virzītu aģentūras operacionālo un tehnisko uzdevumu īstenošanu, jo īpaši, lai uzsāktu ātrās reaģēšanas operācijas pie robežām konkrētās krīzēs, arī instrumentalizācijas gadījumos. Tas tiek darīts, lai nodrošinātu savlaicīgu pastāvīgā korpusa un aprīkojuma izvietošanu, kad vien šādas krīzes rodas.
7. *Frontex* būtu papildus jāuzlabo **neaizsargātības novērtējuma** rezultātu integrēšana sagatavotības, ārkārtas rīcības plānošanas un vajadzību novērtēšanas procesā. Tas nodrošinās, ka dalībvalstīm būs ne tikai spēja nodrošināt savas ārējās robežas, bet arī iespēja sniegt savu ieguldījumu pastāvīgajā korpusā, tai skaitā ieguldījumus ātrās reaģēšanas operācijām un tehniskā aprīkojuma rezervei. Šajā procesā aģentūra izmanto arī sinerģiju starp Šengenas izvērtēšanas mehānismu un neaizsargātības novērtējumu.
8. Katrā valsts integrētās robežu pārvaldības stratēģijā būtu jāievieš **centralizēts mehānisms**, kas nodrošina efektīvu koordināciju starp valsts iestādi, kura ir atbildīga par integrētās robežu pārvaldības vispārējo pārraudzību, un visām valsts iestādēm, kuru kompetencē ir robežu pārvaldība, un šādām iestādēm citās dalībvalstīs.
9. Būtu jāturpina attīstīt divpusēju un daudzpusēju operacionālo sadarbību starp dalībvalstīm, ja šāda sadarbība ir saderīga ar aģentūras uzdevumiem. Būtu pilnībā jāizmanto aģentūras atbalsts un Eiropas kopējās spējas un instrumenti (piemēram, *EUROSUR*).
10. Informācijas apmaiņa ir viens no galvenajiem elementiem operacionālajā sadarbībā starp dalībvalstīm, kā arī starp dalībvalstīm un *Frontex*. Tā jāveic drošā veidā, izmantojot **specializēto sakaru tīklu**, jo īpaši, ja šī informācijas apmaiņa attiecas uz klasificētu informāciju līdz līmenim *CONFIDENTIEL UE/EU CONFIDENTIAL*. Dalībvalstīm un *Frontex* ir vienmēr jānodrošina persondatu aizsardzība un informācijas drošība saskaņā ar ES datu aizsardzības tiesību aktiem un aģentūras pieņemtajiem drošības noteikumiem.
11. Aģentūrai ir jānodrošina pastāvīga **uzraudzība un situācijas apzināšanās**, kā arī jādalās ar šo informāciju ar NKC, izmantojot *EUROSUR*, jo īpaši tādēļ, lai reāllaikā sniegtu ziņojumus par pierobežu un attiecīgo pierobežas zonu saistībā ar krīzes situāciju. Apstrādājot *EUROSUR* datus un informāciju, dalībvalstīm un *Frontex* ir jānodrošina, ka ir ieviesti drošības kontroles mehānismi, procesi un plāni, kas nodrošina pienācīgu aizsardzības līmeni.
18. Dalībvalstīm vajadzētu būt pārbaudītai **atbalsta uzņemšanas spējai**, lai vajadzības gadījumā varētu saņemt atbalstu, izvietojot Eiropas Robežu un krasta apsardzes pastāvīgo korpusu.
19. **Aģentūras tehnisko spēju pilnveides un iegādes daudzgadu stratēģijai** un ar to saistītajam īstenošanas plānam ir jākalpo par elastīgu instrumentu, lai nodrošinātu ilgtermiņa risinājumus pastāvīgā korpusa aprīkošanai ar tehniskajiem līdzekļiem, tai skaitā iespēju aktivizēt alternatīvas iespējas pašu nepieciešamāko vajadzību nodrošināšanai (piemēram, novērošanai no gaisa).

20. Dalībvalstīm un aģentūrai vajadzētu būt efektīvai plānošanas, koordinācijas un īstenošanas spējai, lai, pamatojoties uz riska analīzi, organizētu operācijas pie ārējām robežām un/vai trešās valstīs saskaņā ar ERKA regulā paredzētajiem nosacījumiem. Uz izlūkdatiem balstītais plānošanas process būtu jākoordinē un jāsinhronizē starp aģentūru un dalībvalstīm, nodrošinot resursu produktīvu izmantošanu.
21. Aģentūrai būtu jāturpina attīstīt kopīgo operāciju koncepciju, kas nodrošina pietiekamu elastību un spēju piemērot dažādus modeļus atkarībā no konkrētā operācijas scenārija.
22. Būtu jāturpina attīstīt kontaktpunktu koncepciju un jākoncentrējas uz efektīvas operatīvās reaģēšanas nodrošināšanu, jo īpaši karstajos punktos pie ārējām robežām un robežšķērsošanas vietās, iekļaujot arī spēju veidošanas elementu.
23. Aģentūras izstrādātie **tehniskie standarti** aprīkojumam un informācijas apmaiņai, tai skaitā sistēmu un tīklu savstarpējai savienojamībai, būtu vienoti jāpiemēro visiem ERKA iesaistītajiem dalībniekiem. ERKA būtu kopīgi jāstrādā pie **standartizācijas procesa**, lai nodrošinātu izmantotā aprīkojuma sadarbspēju un saderību ar attiecīgajām informācijas un sakaru sistēmām un *EUROSUR*.

5. sastāvdaļa: "*starpaģentūru sadarbība starp tām valsts iestādēm katrā dalībvalstī, kuras atbild par robežkontroli vai par citiem uzdevumiem, ko veic pie robežas, kā arī starp iestādēm katrā dalībvalstī, kuras atbild par atgriešanu, tostarp regulāra informācijas apmaiņa, izmantojot esošos informācijas apmaiņas instrumentus, tostarp attiecīgā gadījumā iekļaujot sadarbību ar valsts iestādēm, kuras atbild par pamattiesību aizsardzību*"[14].

Politikas prioritātes

Eiropas integrētajai robežu pārvaldībai vajadzētu būt balstītai uz sadarbību. Valstu līmenī būtu pienācīgi jāiedibina starpaģentūru sadarbība, lai garantētu visaptverošu, starpnozaru, vienotu un rentablu integrētās robežu pārvaldības īstenošanu, arī starp valstu iestādēm, kas ir atbildīgas par pamattiesību aizsardzību. Darba sadalījumam, sadarbības struktūrām, kopīgai spēju izmantošanai, sakaru kanāliem un sinhronizētām darba procedūrām vajadzētu būt skaidri definētām un konsolidētām.

Stratēģiskās vadlīnijas

1. Eiropas Robežu un krasta apsardzes un citu valsts iestāžu, kas veic citus uzdevumus pie robežas, starpaģentūru sadarbībai ES un valstu līmenī būtu jābalstās uz skaidru juridisko pamatu, tai skaitā valsts tiesību aktiem. Šim juridiskajam pamatam būtu jāatspoguļo attiecīgo dalībvalstu publiskās pārvaldes un institucionālās vides kompetences sadale un īpatnības, un tas būtu jāīsteno ar sadarbības nolīgumiem un konkrētām darbībām. Galvenās sadarbības jomas ir efektīva informācijas apmaiņa, kopīga riska analīze, kopīgas operācijas un kopīga Eiropas un valstu spēju izmantošana saskaņā ar piešķirtajām pilnvarām.
2. ES un valstu līmenī būtu pilnvērtīgi jāizmanto pašreizējie un turpmākie informācijas apmaiņas rīki, jo īpaši *EUROSUR*. Šajā kontekstā būtu jānodrošina rezultatīva sadarbība un koordinācija valstu iestādes, kas piedalās ERKA darbībās, un starp tām, kā arī pašā

[14] ERKA regulas 3. panta 1. punkta e) apakšpunkts.

Frontex. Šāda sadarbība un koordinācija būtu jānodrošina *EUROSUR* ietvaros, jo īpaši katrā NKC.

3. Muitas kontrole nav Šengenas *acquis* daļa, un ne visas Šengenas valstis ir muitas savienības dalībvalstis. Tāpēc muitas kontrole nav tieša EIRP koncepcijas daļa. Tomēr muitas dienesti un citas iestādes, kas strādā pie ārējām robežām, ir iesaistītas EIRP īstenošanā, proti, starpaģentūru sadarbības sastāvdaļā. Būtu jāturpina attīstīt **robežsardzes un muitas dienestu** kā stratēģisko partneru sadarbību visos līmeņos, lai panāktu labāku personu un preču kontroles integrāciju un garantētu netraucētu un drošu robežšķērsošanu. Konkrēti tas nozīmē, ka attiecībā uz robežsardzes un muitas dienestu sadarbību vajadzētu būt skaidri noteiktam tiesiskajam regulējumam, kas ietver skaidri definētu darba dalījumu, funkcionālas sadarbības struktūras un sadarbspējīgu tehnisko vidi, kas nodrošina ciešu un praktisku sadarbību visos līmeņos. Turpinot attīstīt šo sadarbību, par pamatu būtu jāizmanto Komisijas sagatavotie *ieteikumi muitas pārvaldes un robežsardzes iestāžu sadarbībai*[15]. Turklāt attiecībā uz iepriekš minēto sadarbību Lietpratēju grupa par muitas problēmām secināja, ka viena no iespējām varētu būt muitas iestāžu integrētāka iesaistīšana[16].
4. Valsts līmenī būtu jāturpina attīstīt **sadarbību tiesībaizsardzības un militārajā jomā**, kas saistīta ar atbalstu robežu pārvaldībai un pārrobežu noziedzības apkarošanai. Tas nodrošinās labāku koordināciju un produktīvu un rentablu informācijas, spēju un sistēmu izmantošanu. Šāda sadarbība ir nepieciešama, kad tiek veikti pārrobežu noziedzības, terorisma un neatbilstīgas imigrācijas novēršanas pasākumi un jāsniedz palīdzība migrantu dzīvību glābšanā. Šādai sadarbībai būtu jānosaka skaidrs juridiskais pamats, nolīgumi un standarta darbības procedūras. Atbildība par robežkontroles funkcijām vienmēr būtu jāuzņemas atbildīgajām tiesībaizsardzības iestādēm.

6. sastāvdaļa: "*sadarbība starp attiecīgajām Savienības iestādēm, struktūrām, birojiem un aģentūrām jomās, uz kurām attiecas [ERKA] regula, tostarp izmantojot regulāru informācijas apmaiņu*"[17].

Politikas prioritātes

Eiropas integrētajai robežu pārvaldībai vajadzētu būt balstītai uz sadarbību. Lai nodrošinātu visaptverošu, starpnozaru, vienotu un rentablu EIRP īstenošanu, būtu pienācīgi jāizveido Eiropas Robežu un krasta apsardzes starpaģentūru sadarbība ar citām Eiropas ieinteresētajām personām.

Stratēģiskās vadlīnijas

1. Starpaģentūru sadarbība ES līmenī būtu jāīsteno ar **sadarbības nolīgumiem**, jo īpaši ar darba vienošanās dokumentiem, ko *Frontex* noslēdz ar attiecīgajām ERKA regulas 68. pantā minētajām ES iestādēm, struktūrām, birojiem un aģentūrām. Galvenās sadarbības jomas ir saistītas ar efektīvu informācijas apmaiņu, kopīgu riska analīzi,

[15] Ares (2018)6193959 — 3.12.2018.

[16] Lietpratēju grupas par muitas problēmām 4. sanāksmes protokols (2021. gada 16. un 17. decembris): https://ec.europa.eu/taxation_customs/system/files/2022-01/Minutes%20of%20fourth%20meeting.pdf.

[17] ERKA regulas 3. panta 1. punkta f) apakšpunkts.

kopīgām operācijām un Eiropas spēju kopēju izmantošanu saskaņā ar piešķirtajām pilnvarām. ES līmenī būtu jāturpina attīstīt uz riska analīzi balstītu **vairākmērķu operāciju** koncepciju, vienlaikus pilnībā ievērojot šādās operācijās iesaistīto ES līmeņa dalībnieku galvenos uzdevumus un pienākumus.

2. ES līmenī operacionālajās darbībās būtu pilnvērtīgi jāizmanto pašreizējie un turpmākie informācijas apmaiņas rīki, jo īpaši *EUROSUR*. Lai dalībvalstīm un *Frontex* sniegtu ar EIRP saistītus informācijas pakalpojumus ar pievienoto vērtību, būtu jāturpina attīstīt informācijas vākšanu, ko veic *EUROSUR* sapludināšanas pakalpojumi, piemērojot darba vienošanās, kas noslēgtas starp *Frontex* un attiecīgajām ES iestādēm, struktūrām, birojiem un aģentūrām.
3. Būtu jāturpina attīstīt **Eiropas sadarbību krasta apsardzes funkciju jomā**, lai uzlabotu jūrlietu situācijas apzināšanos un reaģēšanas spējas, kā arī lai atbalstītu saskaņotu un izmaksu ziņā efektīvu rīcību ES un valstu līmenī. Lai veicinātu saskaņotu šīs sadarbības īstenošanu ES un valstu līmenī, būtu plaši jāpiemēro praktiskā rokasgrāmata par Eiropas sadarbību krasta apsardzes funkciju jomā[18].
4. Lai garantētu efektīvāku dažādu instrumentu izmantošanu, būtu jāturpina īstenot un vajadzības gadījumā attīstīt attiecīgo ES mēroga informācijas sistēmu (IIS, *ETIAS*, *SIS*, VIS) **sadarbspēju**.
5. Vajadzības gadījumā būtu jāpiemēro **karsto punktu koncepcija**, tai skaitā standarta darbības procedūras. Visām attiecīgajām aģentūrām (*Frontex*, ES Patvēruma aģentūrai, Eiropolam un *FRA*) vajadzētu būt pastāvīgā gatavībā atbalstīt rīcību karstajos punktos saskaņā ar pieņemto koncepciju. **Dalībvalstīm** vajadzētu būt juridiski un operatīvi gatavām pārvaldīt karstos punktus savā teritorijā vai atbalstīt rīcību Eiropas karstajos punktos.
6. Visos procesa posmos būtu jāpastiprina koordinācija un sadarbība starp Eiropolu un *Frontex* un kompetentajām valstu iestādēm saistībā ar **ES politikas plānošanas ciklu** organizētās noziedzības apkarošanas jomā. *Frontex* un valstu robežsardzes iestāžu aktīvai līdzdalībai galvenokārt vajadzētu būt vērstai uz tām stratēģiskajām prioritārajām jomām, kas ir tieši saistītas ar ārējām robežām un robežkontroles uzdevumiem.
7. Turklāt *Frontex* būtu jāiesaistās sadarbībā ar Komisiju (arī *OLAF*), jo īpaši nolūkā konsultēt par robežu pārvaldības pasākumu izstrādi trešās valstīs, un attiecīgā gadījumā ar dalībvalstīm un Eiropas Ārējās darbības dienestu darbībās, kas saistītas ar **muitas jomu**, tai skaitā riska pārvaldību un krāpšanas apkarošanu, ja šīs darbības ir savstarpēji papildinošas.

7. sastāvdaļa: "*sadarbība ar trešām valstīm jomās, uz kurām attiecas [ERKA] regula, jo īpaši koncentrējoties uz kaimiņos esošām trešām valstīm un tām trešām valstīm, kuras riska analīzē ir identificētas kā nelikumīgas imigrācijas izcelsmes vai tranzīta valstis*"[19].

Politikas prioritātes

[18] Komisijas ieteikums, ar ko izveido "praktisko rokasgrāmatu" par Eiropas sadarbību krasta apsardzes funkciju jomā, C(2021) 5310 final.

[19] ERKA regulas 3. panta 1. punkta g) apakšpunkts.

Dalībvalstīm un aģentūrai ir jāsadarbojas ar trešām valstīm Eiropas integrētās robežu pārvaldības un migrācijas politikas īstenošanas nolūkā. Praktiskajai sadarbībai ar trešām valstīm ES un valstu līmenī EIRP jomā būtu jāatbilst kopējai ārpolitikai un drošības politikai un būtu pilnībā jāatbilst ES tiesību aktiem, tai skaitā pamattiesībām un neizraidīšanas principam, lai novērstu neatbilstīgu imigrāciju, veicinātu efektīvu atgriešanu, novērstu pārrobežu noziedzību un atvieglotu likumīgu ceļošanu.

Sadarbība ar trešām valstīm EIRP veicināšanā jo īpaši ir vērsta uz trešo valstu operacionālo un sadarbības spēju veidošanu robežkontroles, riska analīzes, atgriešanas un atpakaļuzņemšanas jomā. Šajā ziņā ļoti svarīga ir Eiropas vērtību un standartu popularizēšana trešās valstīs. Prioritāte būtu jāpiešķir ES kandidātvalstīm, ES kaimiņvalstīm un neatbilstīgās imigrācijas izcelsmes un tranzītvalstīm.

Stratēģiskās vadlīnijas

1. Sadarbībai ar trešām valstīm EIRP jomā būtu jābalstās uz **nolīgumiem**, kas atbilst Savienības tiesību aktiem, arī par personatu aizsardzību. Šajos nolīgumos (tai skaitā statusa nolīgumos un darba vienošanās dokumentos) būtu jānosaka atbildīgās organizācijas, sadarbības struktūras un sadarbības joma, kā arī noteikumi par pienākumu sadali.
2. Vēlams veidot dalībvalstu un trešo valstu operacionālo sadarbību, ja vien šāda sadarbība ir saderīga ar *Frontex* uzdevumiem. Dalībvalstīm būtu jāatturas no jebkurām darbībām, kas varētu traucēt aģentūras darbību vai tās mērķu sasniegšanu.
3. Informācijas apmaiņa, jo īpaši par *EUROSUR*, starp dalībvalstīm un trešām valstīm būtu jānodrošina saskaņā ar divpusējiem vai daudzpusējiem nolīgumiem. Šajā nolūkā dalībvalstīm būtu jāievēro Komisijas ieteikums par paraugnoteikumiem informācijas apmaiņai *EUROSUR* ietvaros saskaņā ar ERKA regulas 76. panta 2. punktu[20].
4. *Frontex* būtu jāsagatavo ES līmeņa pārskats par pašreizējo operacionālo sadarbību ar trešām valstīm robežu pārvaldības un atgriešanas jomā. Tam būtu jābalstās uz informāciju, kas iegūta no dalībvalstīm, Komisijas un citām Eiropas struktūrām.
5. Veidojot konkrētus situācijas attēlus ar trešām personām *EUROSUR* vajadzībām, dalībvalstīm un *Frontex* būtu jāievēro un jāveicina *Frontex* izstrādātie informācijas apmaiņas tehniskie un operacionālie standarti.
6. *Frontex* koordinētās operacionālās darbības trešās valstīs būtu jāplāno un jāīsteno saskaņā ar **statusa nolīgumiem** starp ES un attiecīgo trešo valsti un/vai saskaņā ar **darba vienošanās** dokumentiem, ko noslēgušas *Frontex* un trešo valstu kompetentās iestādes (ja tādas ir). Gan statusa nolīgumiem, gan darba vienošanās dokumentiem būtu jābalstās uz attiecīgajiem Komisijas pieņemtajiem modeļiem[21].
7. Sadarbībai ar trešām valstīm ir jāatbilst ES tiesību aktiem, tai skaitā normām un standartiem, kas ir daļa no spēkā esošajiem ES tiesību aktiem, pat tad, ja sadarbība ar trešām valstīm notiek šo valstu teritorijā. Persondatu apmaiņai ar trešām valstīm ir jāatbilst ES datu aizsardzības tiesību aktu prasībām.

[20] C(2022) 300 final.
[21] COM(2021) 829 final un COM(2021) 830 final.

8. Būtu jāstiprina **daudzpusējā un reģionālā sadarbība** ar trešām valstīm. Dalībvalstu nacionālie koordinācijas centri būtu jāizmanto kā kontaktpunkti informācijas apmaiņai ar kaimiņvalstīm un citām attiecīgajām valstīm.
9. Ja **sadarbības koordinatoru tīkliem** ir identificējams potenciāls sniegt ieguldījumu dažādās ar integrēto robežu pārvaldību saistītās funkcijās ES un valstu līmenī, tie būtu efektīvi jākoordinē un tiem būtu jāsniedz pienācīgs atbalsts, lai maksimāli palielinātu to operacionālās spējas un lietderību. Visos līmeņos vajadzētu būt skaidri noteiktiem sadarbības un ziņošanas kanāliem un formām. Vajadzētu būt pastāvīgai un elastīgai spējai operacionālu vajadzību gadījumā dažādās vietās norīkot sadarbības koordinatorus ar attiecīgām prasmēm vai ekspertu grupas. *Frontex* vajadzētu būt visaptverošam situācijas attēlam par dažādu veidu Eiropas sadarbības koordinatoriem (*Frontex* sadarbības koordinatoriem, Eiropas migrācijas sadarbības koordinatoriem, Eiropas atgriešanas sadarbības koordinatoriem, citu aģentūru sadarbības koordinatoriem) un valstu imigrācijas sadarbības koordinatoriem, pamatojoties uz dalībvalstu un citu attiecīgo Eiropas struktūru sniegto informāciju. Savāktajai informācijai būtu jāpapildina riska analīze un situācijas apzināšanās ES un valstu līmenī, tai skaitā pierobežas izlūkdatu aina. *Frontex* sadarbības koordinatoriem būtu arī jāapmainās ar visu attiecīgo informāciju ar ES delegāciju savā izvietošanas valstī saistībā ar ES politikas vispārējo koordināciju attiecīgajā valstī.
10. ES būtu labi jākoordinē un jāuzrauga **ar integrēto robežu pārvaldību saistītie spēju veidošanas** darba apmeklējumi trešās valstīs, tai skaitā saistībā ar tiešo finansējumu, tehniskajām konsultācijām, apmācību vai atbalstu tehniskā aprīkojuma jomā. *Frontex* būtu jāturpina īstenot **ES finansētus spēju veidošanas projektus un programmas, kas saistīti ar integrēto robežu pārvaldību** ES kandidātvalstīs un citās prioritārās trešās valstīs, jo īpaši lai veidotu trešo valstu spējas robežkontroles, riska analīzes, atgriešanas un atpakaļuzņemšanas jomā. *Frontex* būtu arī cieši jāsadarbojas ar citiem Komisijas īstenošanas partneriem, sniedzot konsultācijas visā robežu pārvaldības pasākumu īstenošanas gaitā kaimiņvalstīs un citās prioritārās trešās valstīs. Dalībvalstu vadītie projekti būtu jāīsteno ciešā sadarbībā ar *Frontex*; Visos projektu posmos būtu pilnībā jāizmanto aģentūras speciālās zināšanas. Aģentūrai būtu arī jāizstrādā visaptverošs pārskats par notiekošajiem un plānotajiem ar integrēto robežu pārvaldību saistītajiem spēju veidošanas projektiem un darba apmeklējumiem trešās valstīs.
11. Būtu jāturpina attīstīt sadarbību starp **kopējās drošības un aizsardzības politikas** civilajām **misijām**, kurām ir robežu pārvaldības komponents, un *Frontex*, lai nodrošinātu situācijas apzināšanos un atbalstītu riska analīzi un EIRP standartu veicināšanu.

8. sastāvdaļa: "*tehniskie un operacionālie pasākumi Šengenas zonā, kas ir saistīti ar robežkontroli un ir paredzēti, lai uzlabotu nelikumīgas imigrācijas jautājuma risināšanu un pārrobežu noziedzības apkarošanu*"[22].

Politikas prioritātes

Lai nodrošinātu efektīvu cīņu pret neatļautu sekundāro kustību, neatbilstīgu migrāciju un pārrobežu noziedzību, kas saistīta ar ārējām robežām, būtu pienācīgi jāiedibina operacionālā nepārtrauktība un sadarbspēja starp ārējo robežu kontroli un tehniskajiem un operacionālajiem pasākumiem Šengenas zonā.

[22] ERKA regulas 3. panta 1. punkta h) apakšpunkts.

Ir izveidotas valstu spējas (gatavība) pastiprināt ar neatbilstīgu migrāciju saistītās policijas pārbaudes teritorijā, arī iekšzemes pierobežas teritorijās, ko atbalsta ar citiem dalībvalstu rīcībā esošiem alternatīviem līdzekļiem, tādējādi ierobežojot vajadzību atjaunot iekšējo robežkontroli.

Stratēģiskās vadlīnijas

1. Gan ES, gan valstu līmenī būtu jāsagatavo **visaptverošs situācijas attēls** un riska analīze par neatbilstīgi **ieceļojušiem** trešo valstu valstspiederīgajiem un to **sekundāro kustību** ES, lai varētu veikt mērķtiecīgus un samērīgus pasākumus. Eiropas situācijas attēls būtu jāsagatavo *Frontex* ar pilnīgu dalībvalstu atbalstu un sadarbībā ar citām attiecīgajām ES aģentūrām. Kā galvenā platforma šai funkcijai būtu jāizmanto *EUROSUR* kopā ar citām efektīvām un vienotām datu vākšanas sistēmām. Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka valsts iestādes ziņo NKC par notikumiem, kas saistīti ar neatļautu sekundāro kustību.
2. Būtu jāturpina attīstīt ciešāku sadarbību un koordināciju, tai skaitā kopīgu riska analīzi, operacionālo praksi un netraucētu informācijas apmaiņu starp robežsardzi un citām struktūrām, kas strādā pie ārējām robežām. Šīs struktūras ir NKC, iestādes, kas darbojas Šengenas zonā, un **policijas un muitas sadarbības centri** (*PCCC*), kā arī citi attiecīgie centri. Visām atbildīgajām struktūrām būtu efektīvi jāizmanto dažādas ES mēroga informācijas sistēmas.
3. Būtu jāturpina attīstīt un nostiprināt operacionālo sadarbību starp *Frontex* koordinētajām kopīgajām operācijām un attiecīgajiem *PCCC*.
4. Valsts līmenī vajadzētu būt pietiekamam spēju līmenim, lai, pamatojoties uz riska analīzi, varētu pastiprināt policijas pārbaudes saistībā ar neatbilstīgu imigrāciju visā teritorijā un veikt policijas pārbaudes un migrācijas kontroli uz galvenajiem transporta ceļiem, arī pierobežas teritorijās.

9. sastāvdaļa: "*tādu trešās valsts valstspiederīgo atgriešana, uz kuriem attiecas dalībvalsts izdots atgriešanas lēmums*"[23].

Politikas prioritātes

Trešo valstu valstspiederīgie, uz kuriem attiecas dalībvalsts izdots atgriešanas lēmums, būtu efektīvi jāatgriež, pilnībā ievērojot pamattiesības. Būtu jānodrošina spējas (administratīvās, tehniskās un operacionālās), lai ES un valstu līmenī efektīvi un vienoti īstenotu atgriešanas procesus, arī brīvprātīgu atgriešanos, kas ir neatņemama migrācijas pārvaldības ķēdes un Eiropas integrētās robežu pārvaldības daļa.

Efektīvi īstenota to trešo valstu valstspiederīgo atgriešana, uz kuriem attiecas atgriešanas lēmums, nodrošinātu, ka visi tie, kuriem nav tiesību palikt ES, patiešām dodas prom no ES. EIRP būtu arī jānodrošina, ka atgriešanas procedūra tiek veikta humānā, cieņpilnā un ilgtspējīgā veidā, pilnībā ievērojot atgriežamo personu pamattiesības un saskaņā ar starptautiskajiem un ES tiesību aktiem, un ka to veic atbilstoši apmācīti eksperti.

Stratēģiskās vadlīnijas

[23] ERKA regulas 3. panta 1. punkta i) apakšpunkts.

1. Būtu jāturpina stiprināt *Frontex* spējas un lomu, lai atbalstītu dalībvalstis visos atgriešanas procesa posmos, pilnvērtīgi izmantojot visus pieejamos Savienības un valstu instrumentus.
2. Būtu jāpalielina dalībvalstu spēja vienpusēji vai kopīgi veikt to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kuri dalībvalstīs uzturas nelikumīgi, izstrādājot integrētu un koordinētu valsts atgriešanas sistēmu, kas būtu balstīta uz aģentūras izstrādāto atgriešanas lietu pārvaldības sistēmas modeli un būtu saderīga ar Eiropas atgriešanas politiku. Dalībvalstīm būtu pilnībā jānodrošina sava spēja piedalīties *Frontex* koordinētajās vai organizētajās Eiropas mēroga atgriešanas operācijās.
3. Būtu jāturpina pilnveidot neatbilstīgas migrācijas pārvaldības lietotni (*IRMA*), lai labāk apzinātu situāciju atgriešanas jomā, uzlabotu datu vākšanu par atgriešanas operācijām un atpakaļuzņemšanu. Tas atvieglos plānošanu un attiecīgās operacionālās informācijas apmaiņu, kā arī atgriešanas, atpakaļuzņemšanas un reintegrācijas pasākumu organizēšanu un īstenošanu dalībvalstīs. Tas arī dos iespēju *Frontex* uzņemties pilnīgu un proaktīvu lomu atgriešanas operāciju plānošanā un organizēšanā, tai skaitā saistībā ar palīdzību pirms atgriešanas un reintegrāciju.
4. *Frontex* būtu jāsagatavo visaptverošs situācijas attēls, tai skaitā jānosaka dalībvalstu spējas un vajadzības atgriešanas jomā, pamatojoties uz informāciju, kas iegūta no dalībvalstīm, dažāda veida imigrācijas sadarbības koordinatoriem (Eiropas un valstu) un trešām valstīm.
5. Eiropas Robežu un krasta apsardzei, jo īpaši *Frontex*, būtu jāīsteno *2021. gada ES stratēģija par brīvprātīgu atgriešanos un reintegrāciju*[24].

10. sastāvdaļa: "*progresīvas tehnoloģijas, tostarp liela mēroga informācijas sistēmu, izmantošana*"[25].

Politikas prioritātes

Eiropas integrētā robežu pārvaldība, jo īpaši robežpārbaudes un robežuzraudzība, būtu jāatbalsta ar **progresīvām, mobilām un sadarbspējīgām Eiropas tehniskajām sistēmām un risinājumiem**, kas ir piemērojami ES lielapjoma IT sistēmām. Tas vajadzīgs, lai garantētu efektīvāku un uzticamāku robežkontroli. Eiropas Robežu un krasta apsardzei vajadzētu būt spējīgai **pēc iespējas labāk izmantot jaunākās tehnoloģijas**, tai skaitā datu drošības mehānismus.

Stratēģiskās vadlīnijas

1. Būtu jāuzlabo esošajās sistēmās robežpārbaudēm izmantotās **informācijas kvalitāte** — būtu jāveic praktiski pasākumi, lai nodrošinātu datu precizitāti, izmantojot to periodiskas izvērtēšanas iespēju, tai skaitā ieviešot progresīvas tehnoloģijas.

[24] COM(2021) 120 final, 27.4.2021.
[25] ERKA regulas 3. panta 1. punkta j) apakšpunkts.

2. Būtu jānodrošina **esošo un jauno lielapjoma IT sistēmu (IIS, VIS, *ETIAS*, atjauninātās *SIS*) sadarbspēja**, jo īpaši nesen atjaunināto sistēmu pilnīga un visaptveroša ieviešana.
3. Eiropas Savienības aģentūras ***eu-LISA*** (Eiropas Savienības Aģentūra lielapjoma IT sistēmu darbības pārvaldībai brīvības, drošības un tiesiskuma telpā) **galvenais mērķis** ir izstrādāt, uzturēt un ekspluatēt lielapjoma informācijas sistēmu centrālos komponentus.
4. Lai uzlabotu iedzīvotāju drošību, atvieglotu robežpārbaudes un ārējo robežu šķērsošanu, kā arī apkarotu pārrobežu noziedzību un terorismu, būtu maksimāli jāizmanto **jaunu viedo tehnisko risinājumu** (piemēram, automatizētās robežpārbaudes / *ABC* vārtu) potenciāls un dažādu ar robežšķērsošanu un drošību saistīto informācijas sistēmu sadarbspēja.
5. Lai uzlabotu Eiropas novērošanas un reaģēšanas spējas pie ārējām robežām, būtu pilnībā jāizmanto **mūsdienu tehnoloģiju** potenciāls. Lai iegūtu visaptverošu situācijas attēlu, būtu jāturpina attīstīt Eiropas novērošanas spēju (piemēram, satelītu dienestu) izmantošanu.
6. Būtu jāturpina attīstīt **uzraudzības spēju**, ko nodrošina pie jūras un sauszemes robežām izmantotas integrētas, sadarbspējīgas un pielāgojamas tehniskās uzraudzības sistēmas (stacionārās un mobilās). Tam būtu jāietver tehniskie risinājumi un darba procesi, ko izmanto dažādos operacionālajos centros (NKC, glābšanas koordinācijas centros un vietējos koordinācijas centros) un mobilajās vienībās.
7. Eiropas Robežu un krasta apsardzei, sniedzot ieguldījumu **Eiropas kritisko tehnoloģiju autonomijā**[26], ir jānodrošina, lai tās spēju pilnveides plānošanā tiktu ņemts vērā mērķis samazināt atkarību no trešo valstu izstrādātām kritiskajām tehnoloģijām.
8. Progresīvo tehnoloģiju izmantošanai ir jāatbilst ES datu aizsardzības sistēmas prasībām.

11. sastāvdaļa: "*kvalitātes kontroles mehānisms, jo īpaši Šengenas izvērtēšanas mehānisms, neaizsargātības novērtējums un iespējami valstu mehānismi, lai nodrošinātu Savienības tiesību īstenošanu robežu pārvaldības jomā*"[27].

Politikas prioritātes

Būtu jāievieš visaptveroša **Eiropas kvalitātes kontroles sistēma**, lai garantētu pastāvīgu informētību par Eiropas integrētās robežu pārvaldības īstenošanu un kvalitāti stratēģiskā un operacionālā līmenī. Kvalitātes kontroles rezultāti būtu jāizmanto kā pamats Eiropas un valstu integrētās robežu pārvaldības sistēmu un funkciju turpmākai izstrādei.

Stratēģiskās vadlīnijas

- Būtu pilnībā jāīsteno Eiropas kvalitātes kontroles mehānisms, ko veido **Šengenas izvērtēšanas mehānisms** un ***Frontex* veiktie neaizsargātības novērtējumi**.
- Pamatojoties uz regulāru informācijas apmaiņu, būtu maksimāli jāpalielina **neaizsargātības novērtējuma un Šengenas izvērtēšanas mehānisma sinerģija**, lai gūtu labāku priekšstatu par Šengenas zonas darbību. Tādējādi pēc iespējas būtu jāizvairās no

[26] 2021. gada 25. un 26. februāra Eiropadomes locekļu paziņojums.
[27] ERKA regulas 3. panta 1. punkta k) apakšpunkts.

dalībvalstu centienu dublēšanās un jānodrošina attiecīgo ES finanšu instrumentu, ar ko atbalsta ārējo robežu pārvaldību, koordinētāka izmantošana.

- Kvalitātes kontroles mehānisma rezultāti būtu jāizmanto, lai izstrādātu valsts robežu pārvaldības sistēmu un noteiktu attiecīgo ES finansēšanas instrumentu (piemēram, valsts programmu un tematisko mehānismu Integrētās robežu pārvaldības fonda finansiālā atbalsta instrumenta robežu pārvaldībai un vīzu politikai (*BMVI*) ietvaros) izmantošanas prioritātes, jo īpaši, kad tiek novērtēti citi Komisijas finansējuma priekšlikumi.
- **Dalībvalstīm** būtu jāizveido **valsts kvalitātes kontroles mehānisms** (valsts "Šengenas izvērtējums"), kas aptvertu visas valsts integrētās robežu pārvaldības sistēmas daļas un funkcijas un ietvertu visas integrētajā robežu pārvaldībā iesaistītās iestādes.
- Dalībvalstīm būtu aktīvi jāpiedalās Komisijas koordinētajos Šengenas izvērtēšanas apmeklējumos un jāsniedz savlaicīgs un kvalitatīvs ieguldījums *Frontex* vadītajos neaizsargātības novērtējumos.

12. sastāvdaļa: "*solidaritātes mehānismi, jo īpaši Savienības finansēšanas instrumenti*"[28].

Politikas prioritātes

Eiropas integrētās robežu pārvaldības stratēģijas rezultatīva īstenošana būtu jāatbalsta ar **īpašiem ES fondiem**, jo sevišķi ar *BMVI* un Patvēruma, migrācijas un integrācijas fondu (*AMIF*). Lai nodrošinātu maksimālu ES pievienoto vērtību, ar **ES fondiem** ES un valstu līmenī būtu jāatbalsta Eiropas integrētās robežu pārvaldības darbības, kas ir **ES jurisdikcijā un ko nosaka ES tiesību akti**. **Eiropas integrētās robežu pārvaldības sastāvdaļas, ko reglamentē valstu tiesību akti**, principā būtu jāfinansē no **valstu resursiem**.

***Frontex* darbību** īstenošanu atbalsta ar aģentūras budžetu, ko piešķir no ES kopējā budžeta. Aģentūra var arī saņemt ES finansējumu tehniskās palīdzības projektiem trešās valstīs saskaņā ar to attiecīgo instrumentu noteikumiem, ar ko atbalsta ES ārējās migrācijas politikas īstenošanu.

Stratēģiskās vadlīnijas

- ES finansēšanas instrumentu izmantošana (piemēram, nacionālās programmas *BMVI* ietvaros) būtu jāsaskaņo ar valstu integrētās robežu pārvaldības stratēģijām, rīcības plāniem un spēju plānošanu. Vajadzētu būt skaidrām un pienācīgi detalizētām valsts prioritātēm (piemēram, *EUROSUR*, spēju pilnveide), kas būtu balstītas uz ES prioritātēm.
- Nosakot ES fondu līdzekļu izmantošanas prioritātes valstu līmenī, būtu jāņem vērā Šengenas izvērtēšanas mehānisma un neaizsargātības novērtējuma rezultāti.
- Ciešai sadarbībai starp Komisiju un *Frontex* būtu jānodrošina sinerģija starp *Frontex* darbībām un pasākumiem, ko finansē ar citiem ES finansēšanas instrumentiem, un būtu jāizvairās no dubultas finansēšanas.
- Ar ES finansējumu no Iekšējās drošības fonda (sadaļā "Robežas") un *BMVI* īpašajām darbībām būtu jāsniedz atbalsts dalībvalstīm, lai tās varētu iegādāties nepieciešamo

[28] ERKA regulas 3. panta 1. punkta l) apakšpunkts.

aprīkojumu nolūkā to nodot *Frontex* rīcībā saskaņā ar ERKA regulas 64. panta 14. punktu. Tas stiprinās aģentūras spēju atbalstīt tās dalībvalstis, kurām nepieciešama palīdzība.

13. sastāvdaļa: "*pamattiesības*"[29].

Politikas prioritātes

Eiropas integrētās robežu pārvaldības sistēmas pamatā ir **pilnīga pamattiesību ievērošana**. **Eiropas Robežu un krasta apsardzei**, Eiropas integrētās robežu pārvaldības īstenošanas gaitā veicot savus uzdevumus saskaņā ar tai piešķirtajām pilnvarām, **ir jāgarantē pamattiesību aizsardzība**. Eiropas Robežu un krasta apsardzes ES un valstu dalībnieku darbības būtu jāveic pilnīgā saskaņā ar attiecīgajiem ES tiesību aktiem, tai skaitā Eiropas Savienības Pamattiesību hartu un attiecīgajiem starptautiskajiem tiesību aktiem. Šādi starptautiskie tiesību akti ietver 1951. gada 28. jūlija Ženēvas Konvenciju par bēgļa statusu un tās 1967. gada protokolu, kā arī Konvenciju par bērna tiesībām. Turklāt ir pilnībā jāievēro pienākumi, kas saistīti ar piekļuvi starptautiskajai aizsardzībai, jo īpaši neizraidīšanas princips. Komisija regulas par trešo valstu valstspiederīgo pārbaudi priekšlikumā[30] ierosināja, ka katrai dalībvalstij būtu jāizveido neatkarīgs uzraudzības mehānisms, lai nodrošinātu, ka tiek ievērotas pamattiesības saistībā ar pārbaudi pie ārējām robežām un ka tiek pienācīgi izmeklēti visi apgalvojumi par pamattiesību pārkāpumiem. Šis uzraudzības mehānisms būtu daļa no migrācijas situācijas pārvaldības un uzraudzības, kas paredzēta ierosinātajā jaunajā Patvēruma un migrācijas pārvaldības regulā[31].

Stratēģiskās vadlīnijas

- Visās Eiropas Robežu un krasta apsardzes darbībās ES un valstu līmenī būtu stingri jāievēro *Frontex* valdes pieņemtā pamattiesību stratēģija un tai pievienotais rīcības plāns.
- Dalībvalstīm, īstenojot savas valsts integrētās robežu pārvaldības stratēģijas, būtu jārīkojas, pilnībā ievērojot pamattiesības visā robežu pārvaldības un atgriešanas darbību operacionālajā ciklā.
- Dalībvalstīm saistībā ar robežu pārvaldību un atgriešanu būtu jāizstrādā un jāuztur valsts pamattiesību uzraudzības mehānisms.
- Pamattiesībām vajadzētu būt svarīgai mācību programmas daļai Eiropas un valstu līmenī visām personām, kuras piedalās robežkontroles vai atgriešanas darbībās. Šajos mācību pasākumos īpaša uzmanība būtu jāpievērš mazāk aizsargāto personu (tai skaitā nepilngadīgo) aizsardzībai.
- Veicot izvērtējumus saskaņā ar pārskatīto Šengenas uzraudzības un izvērtēšanas mehānismu, īpaša uzmanība būtu jāpievērš tam, lai pārbaudītu, kā Šengenas *acquis* piemērošanā tiek ievērotas pamattiesības.

14. sastāvdaļa: "*izglītība un apmācība*"[32].

[29] ERKA regulas 3. panta 2. punkts.
[30] COM(2020) 612, 23.9.2020.
[31] COM(2020) 610, 23.9.2020.
[32] ERKA regulas 3. panta 2. punkts.

Politikas prioritātes

Eiropas un valstu līmenī, cieši sadarbojoties dalībvalstu mācību akadēmijām un *Frontex*, būtu jānodrošina **pietiekams skaits kompetentu un īpaši apmācītu darbinieku** visās Eiropas integrētās robežu pārvaldības jomās.

Izglītībai un apmācībai būtu jābalstās uz **saskaņotiem un kvalitatīviem kopīgiem** pastāvīgā korpusa **mācību standartiem**, ņemot vērā operacionālās vajadzības, uzdevumus un juridisko kompetenci, un ar uzsvaru uz skaidru izpratni par **Līgumos nostiprinātajām vērtībām**. Tādējādi būtu jāveicina visaugstākie standarti un paraugprakse Savienības robežu pārvaldības un atgriešanas tiesību aktu īstenošanā, īpašu uzmanību pievēršot mazāk aizsargātu personu (arī bērnu) aizsardzībai un pamattiesību ievērošanai, un būtu jāveido kopīga kultūra, kuras pamatā ir pamattiesību ievērošana.

Stratēģiskās vadlīnijas

- Būtu jāturpina izstrādāt **kopīgas mācību pamatprogrammas** un nepieciešamos mācību līdzekļus robežu pārvaldības un atgriešanas jomā, tai skaitā par bērnu un citu mazāk aizsargātu personu aizsardzību, un to pamatā vajadzētu būt kopējai vispārējai kvalifikāciju ietvarstruktūrai, kas izstrādāta šīs nozares vajadzībām (robežsardzes un krasta apsardzes nozares kvalifikāciju ietvarstruktūra). Veidojot šos produktus, būtu jāņem vērā Eiropas Robežu un krasta apsardzes spēju ceļvedis, ko katru gadu apstiprina valde. Tai būtu jāpiedāvā arī papildu mācību kursi un semināri, kas saistīti ar integrētās robežu pārvaldības uzdevumiem, — gan pastāvīgajam korpusam, gan valstu kompetento iestāžu darbiniekiem.
- *Frontex*, cieši sadarbojoties ar dalībvalstīm, Komisiju, attiecīgajām ES aģentūrām un citām ieinteresētajām personām, būtu jāturpina izstrādāt un pilnveidot **īpašu mācību rīku Eiropas Robežu un krasta apsardzei**, ņemot vērā attiecīgos pētījumu rezultātus un paraugpraksi.
- Lai apmierinātu operacionālās vajadzības, būtu jāturpina izstrādāt **specializētus mācību pasākumus**, kas būtu saistīti ar pastāvīgā korpusa dalībnieku, piespiedu atgriešanas uzraudzības speciālistu un pamattiesību uzraudzības speciālistu uzdevumiem un pilnvarām. Ar šiem robežsargiem un citiem vienību dalībniekiem būtu regulāri jāveic treniņi saskaņā ar specializētās apmācības grafiku.
- Visiem pastāvīgā korpusa dalībniekiem, kurus paredzēts iesaistīt operacionālajās darbībās, neatkarīgi no viņu kategorijas ES un valsts līmenī būtu jānodrošina vienāda līmeņa apmācība robežsardzes un atgriešanas jomā. Tas vajadzīgs, lai nodrošinātu, ka visi Eiropas robežsargi un krasta apsargi ir profesionāļi un pienācīgi apmācīti atbilstoši savai specializācijai.
- *Frontex* būtu jāievieš **iekšējs kvalitātes kontroles mehānisms** saskaņā ar Eiropas standartiem un pamatnostādnēm izglītības un apmācības jomā, lai nodrošinātu aģentūras operacionālajās darbībās iesaistīto štata darbinieku augsta līmeņa apmācību, kompetenci un profesionalitāti. Par šā mehānisma īstenošanas gaitu būtu jāziņo gada izvērtējuma ziņojumā, kas būtu jāpievieno gada darbības pārskatam.

- Būtu jāveicina zināšanu vai specifiskas zinātības iegūšana no ārvalstu pieredzes un paraugprakses, kad tiek veiktas misijas un ar atgriešanu saistītas operācijas citā dalībvalstī. Jo īpaši tas būtu jānodrošina, izmantojot apmaiņas programmu robežsargiem, kuri piedalās *Frontex* veiktajās atgriešanas operācijās.
- Būtu jāturpina apsvērt iespēju **izveidot mācību centru *Frontex* ietvaros**, pienācīgi ņemot vērā un izmantojot ciešāku sadarbību un sinerģiju ar dalībvalstu apmācības institūtiem. Mērķis ir koordinēt un racionalizēt robežsargu un krasta apsardzes darbinieku izglītības un apmācības izstrādi, sniegšanu un sertificēšanu, pamatojoties uz Eiropas kvalitātes nodrošināšanas standartiem, kā arī vēl vairāk veicināt kopējas Eiropas kultūras iekļaušanu sniegtajā apmācībā.

15. sastāvdaļa: "*pētniecība un inovācija*"[33].

Politikas prioritātes

Integrētā robežu pārvaldība būtu jāatbalsta ar progresīvām tehnoloģijām un uz nākotni vērstiem pētījumiem attiecīgajās zinātnes jomās, kas atbalsta robežsarga profesiju. Šajā nolūkā ES un valstu līmenī būtu jānodrošina savlaicīgas un labi koordinētas investīcijas pētniecībā un inovācijā.

Stratēģiskās vadlīnijas

- Lai robežkontroles operācijas kļūtu sadarbspējīgākas un rentablākas, to izstrādē būtu jāizmanto **pētniecība un inovācija**. Lai gūtu apjomradītus ietaupījumus, būtu jāveicina inovatīvi risinājumi ar pārrobežu sadarbību. Prioritārajās jomās būtu jāturpina attīstīt sadarbību starp *Frontex* un dalībvalstu robežsardzes iestāžu pētniecības un inovācijas vienībām. Robežkontroles iestādēm būtu arī jāpārzina **jaunākās tehnoloģiju attīstības** tendences, problēmas un apdraudējumi, ņemot vērā, ka progresīvās tehnoloģijas izmanto arī kontrabandas tīkli un teroristi.
- *Frontex* būtu aktīvi jāpiedalās dalībvalstu, ES un nozares (kā arī citu attiecīgo dalībnieku, tai skaitā trešo valstu un citu organizāciju) veikto **pētniecības un inovācijas** pasākumu **uzraudzībā** jomās, uz kurām attiecas integrētā robežu pārvaldība.
- *Frontex* būtu jāpalīdz dalībvalstīm un Komisijai izstrādāt un īstenot attiecīgās Savienības pamatprogrammas pētniecības un inovācijas pasākumiem saistībā ar integrēto robežu pārvaldību.
- Pētniecības un inovācijas izmantošanai ir jāatbilst ES datu aizsardzības tiesību aktu prasībām.

6. *DAUDZGADU STRATĒĢISKĀS POLITIKAS PLĀNOŠANAS CIKLA PĀRVALDĪBA*

EIRP politikas plānošanas cikla galvenais mērķis ir nodrošināt, lai nākamajos piecos gados ES politiskās prioritātes tiktu pienācīgi atspoguļotas Eiropas Robežu un krasta apsardzes operacionālajos mērķos un pasākumos.

[33] ERKA regulas 3. panta 2. punkts.

Kaut arī ir nepieciešama ilgtermiņa plānošana, ļoti dinamiskā politiskā un sensitīvā EIRP operacionālā vide prasa pastāvīgi uzraudzīt notikumu attīstību un elastīgi pielāgoties mainīgajām vajadzībām. Tāpēc EIRP daudzgadu stratēģiskajā politikā būtu jāparedz arī atbilstošs mehānisms, ar ko nodrošināt efektīvu pārvaldības sistēmu, kas veicinātu cikla sekmīgu īstenošanu.

Šis mehānisms būtu jāintegrē Šengenas ciklā, ko uzsāk ar ikgadējo ziņojumu par stāvokli Šengenas zonā. Ziņojums par stāvokli Šengenas zonā tiek pieņemts kopā ar šo politikas dokumentu. Šengenas cikls dos iespēju uzraudzīt EIRP cikla īstenošanu dažādos veidos.

- Ikgadējā **Šengenas foruma** sanāksme būs iespēja Eiropas Parlamentam, Padomei un Komisijai pārskatīt EIRP īstenošanu un sniegt papildu politisko virzienu Eiropas Robežu un krasta apsardzei.
- **Šengenas padomēm**, kas tiek organizētas reizi ceturksnī, būtu jāveic pārskatīšana un jāsniedz secinājumi par Šengenas pārvaldību, kā arī jādod politisks stimuls saistībā ar EIRP īstenošanas galvenajiem stratēģiskajiem jautājumiem. Tās dod iespēju politiskā līmenī apspriest jautājumus, kas saistīti ar Eiropas Robežu un krasta apsardzi, tai skaitā *Frontex*, un vajadzības gadījumā sniegt stratēģiskus ieteikumus un uzraudzīt to īstenošanu.
- Papildu stratēģisko vadību nodrošinās arī aģentūras valdes augsta līmeņa sanāksme.

To, ka Eiropas Parlaments var efektīvi pārbaudīt aģentūras darbu un valstu parlamenti var pārbaudīt savu attiecīgo valsts iestāžu darbu Eiropas integrētās robežu pārvaldības īstenošanas jomā, varētu nodrošināt ar ERKA regulas 112. pantā noteiktajām **parlamentu sadarbības** ikgadējām sanāksmēm. Šīs sanāksmes varētu saskaņot ar gatavošanos **Šengenas foruma** ikgadējai sanāksmei.

7. SECINĀJUMI

Komisija ir sagatavojusi šo politikas dokumentu, lai panāktu vienotu izpratni starp Eiropas Parlamentu, Padomi un Komisiju par to, kā Eiropas Robežu un krasta apsardzei nākamajos piecos gados būtu jāīsteno EIRP.

Tāpēc Komisija aicina Eiropas Parlamentu un Padomi apspriest šo politikas dokumentu, kurā izklāstīta EIRP **daudzgadu stratēģiskā politika**, un paziņot Komisijai savus viedokļus.

Vienlaikus, ņemot vērā to, ka ir svarīgi izveidot atbilstošus **mehānismus, lai nodrošinātu efektīvu pārvaldības sistēmu**, kas papildina politikas plānošanas cikla īstenošanu, Komisija vēlas saņemt abu iestāžu viedokļus par tās idejām attiecībā uz mērķtiecīgu virzienu, kuri būtu jāsniedz regulārāk nolūkā papildināt piecu gadu **politikas prioritātes** un **stratēģiskās vadlīnijas**.

Pamatojoties uz abu iestāžu politisko ieguldījumu iepriekš minētajos aspektos, Komisija pieņems paziņojumu, kurā būs izklāstīta EIRP daudzgadu stratēģiskā politika un tās pārvaldība.

EIRP cikla grafiks	
Daudzgadu stratēģiskās politikas plānošanas cikla īstenošanas pasākumi	***Orientējošs grafiks***
Komisija iesniedz politikas dokumentu, kurā izklāstīta Eiropas integrētās robežu pārvaldības daudzgadu stratēģiskā politika.	2022. gada 2. ceturksnis
Eiropas Parlaments un **Padome** apspriež politikas dokumentu, kurā izklāstīta Eiropas integrētās robežu pārvaldības daudzgadu stratēģiskā politika.	2022. gada 3. ceturksnis
Komisija pieņem paziņojumu, ar ko izveido Eiropas integrētās robežu pārvaldības daudzgadu stratēģisko politiku.	2022. gada 4. ceturksnis
Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūra pieņem Eiropas integrētās robežu pārvaldības tehnisko un operacionālo stratēģiju.	2023. gada 2. ceturksnis (6 mēnešus pēc Komisijas paziņojuma)
Dalībvalstis saskaņo savas valsts integrētās robežu pārvaldības stratēģijas.	2023. gada 4. ceturksnis (12 mēnešus pēc Komisijas paziņojuma)
Komisija izvērtē Eiropas integrētās robežu pārvaldības daudzgadu stratēģisko politiku.	2026. gada 4. ceturksnis (48 mēnešus pēc Komisijas paziņojuma)
Komisija iesniedz otru politikas dokumentu, kurā izstrādāta nākamā Eiropas integrētās robežu pārvaldības daudzgadu stratēģiskā politika.	2027. gada beigas